

Takiyyuddîn en-Nebhânî

**HİZBÎ**

**KİTLELEŞME**



**Takiyyuddîn en-Nebhânî**

# **HİZBÎ KİTLELEŞME**

**Hizb-ut Tahrir Neşriyatındandır**

**Birinci Baskı  
H. 1372 - M. 1953**

**Dördüncü Baskı  
[Mutemet Baskı]  
H. 1422 - M. 2001**



## Hizbî Kitleleşme

[El-Tekettul El-Hizbî ]

Hicrî on üçüncü (Mîlâdî on dokuzuncu) yüzyıldan beri kalkınmaya [nahda ] yönelik müteaddit hareketler kâim olmuştur. Bunlar, her ne kadar kendilerinden sonra gelenlerde, bir kez daha teşebbüsleri yinelemek üzere faal bir tesir bırakmış iseler de, başarılı olmamış teşebbüslerdir. Bu teşebbüsleri izleyen ve bu hareketleri etüt eden görür ki bunların hepsinin fiyaskosunda [ihfâk ] başlıca sebep, kitleleşme yönünden şu dört hususa döner:

Birincisi: Sınırlandırılmamış [ğayr muhaddede ] genel bir fikir [fikratun âimme ] üzere kâim idiler. Hatta bu fikir, kapalı [ğâmida ] yahut kapalımsı [şibh ğâmida ] idi. Üstelik bu fikir, billurluktan [el-tebellur ], arılıktan [el-nakâ' ] ve saflıktan [el-safâ' ] da yoksun idi.

İkincisi: Fikirlerini infâz etme metodunu [tarîka ] bilmiyorlardı. Bilakis fikir, doğaçlama [murtecele ] ve dolambaçlı [multeviye ] vesîleler ile seyrediyordu. Üstelik bu metodu, kapalılık [el-ğumûd ] ve müphemlik [el-ibhâm ] sarmalıyordu.

Üçüncüsü: Kendilerinde sahîh uyanıklığın [el-va'î el-sahîh ] tekemmül etmediği ve sahîh irâdenin [el-irâde el-sahîha ] temerküz etmediği

şahıslara îtimât ediyorlardı. Bilakis onlar, kendilerinde sırf arzu ve hamâset bulunan şahıslar idi.

Dördüncüsü: Bu hareketlerin yükünü üzerlerine alan bu şahıslar arasında, amellerden biçimler ve isimlerden müteaddit lafızlar alan mücerret kitleleşme dışında sahîh bağ [râbîta sahîha ] bulunmuyordu.

Onun için bu kitlelerin, ceht ve hamâset birikimleriyle, tükeninceye kadar coşmaları, sonra hareketlerinin sönmesi ve çökmesi, peşlerinden yine muayyen bir düzeyde hamâset ve ceht birikimlerini boşaltıncaya kadar aynı rol ile kâim olan başka şahıslardan başka hareketlerin kurulması ve işte böylece dönüp durması tabiidir.

Tüm bu hareketlerin fiyaskosu tabii idi. Zîra onlar, hem sahîh, vâzih ve sınırlandırılmış bir fikir üzere kâim değillerdi, hem müstakîm bir metot bilmiyorlardı, hem de uyanık şahıslar üzere ve sahîh bağ üzere kâim değillerdi.

Fikir ve metot mevzuuna gelince; bunlar, bir felsefelerinin var olduğu farz edilirse, bu hareketlerin üzerine kâim oldukları felsefenin hatasında zâhirdir. Bu hareketler, hem İslâmî hareketler idi, hem de milliyetçi hareketler idi. İslâmî hareketler üzere kâim olanlar, açık-genel bir şekilde İslâm'a dâvet ediyorlar ve İslâm'ı, o zamanda mevcut olan durumlara yahut başka nizâmlardan alınmak istenenlere muvâfık bir yorum ile yorumlamaya uğraşıyorlardı ki İslâm, bunlar üzerine tatbik edilmek üzere reforme edilsin ve bu tevil,

bekâlarını veya alınmalarını aklayıcı olsun. Milliyetçi hareketler üzere kâim olanlara gelince; onlardan Arap olanlar, İslâm'ı ve Müslümanları göz ardı ederek kapalı-müphem milliyetçi bir esâs üzerine Arap kalkınmasını gerçekleştirmeye dâvet ediyorlar ve izzet, kerâmet, Araplık, Arapçılık, bağımsızlık ve benzeri milliyetçi lafızlara, bu lafızlar hakkında kalkınma hakikatine muvafık hiçbir vâzih mefhumları olmadan itimât ediyorlardı. Onlardan Türk olanları da, milliyetçilik esâsı üzerine Türk vatanının kalkınmasını gerçekleştirmeye dâvet ediyorlardı. Hem Arap hem de Türk milliyetçilik dâvetçileri; İslâmî Devlet olması itibariyle Osmanlı Devleti'nden bağımsızlaştırmak üzere Balkanları da böylesi milliyetçi hareketler ile yönlendiren Sömürgeciliğin yönlendirmesi ile yönlendiriliyordu.

Araplar içerisinde her iki -İslâmcı ve Milliyetçi- hareketlerin adamları arasında, gazeteler ve dergiler üzerinden "Arap Birliği'nin mi, yoksa İslâm Birliği'nin mi?" daha efdâl ve daha yakın olduğu şeklinde özetlenen sözlü mücâdeleler başladı ve uğrunda, hiçbir netice alınmadan ceht harcanarak uzun müddet devam etti. Zira hem Arap Birliği hem de İslâm Birliği, zihinleri İslâmî Devlet'ten uzaklaştırmaya yönelik birer sömürgecilik projesi idi. Bundan ötürü cehtin fiyaskosu, sırf verimsizlik ile kalmadı, bilakis bunu da aşır İslâmî Devlet'i gözlerden ve zihinlerden uzaklaştırdı.

İslâmcı hareketler ile milliyetçi hareketlerin yanı sıra,

sömürgeci kâfirin İslâmî Devlet'in parçalarını istilâsının bir neticesi ve üzerlerine kapitalist nizâmın tatbikinden dolayı insanların başında vukuu bulan siyâsî ve iktisâdî zulmün bir neticesi olarak, muhtelif İslâmî beldelerde bir de vatancı hareketler ortaya çıktı. Bu hareketler, bu elemlere bir tepki olmakla beraber, bazılarında İslâmcı yön, bazılarında da, sömürgecinin yapmakta olduğu sunî hareketlerden dolayı üzerlerine hâkim olan, sırf vatancı yön hâkim kaldı. Bu vatancı yönden dolayı bu hareketler, kendilerini seyrettirecek herhangi bir fikrin varlığından nâkıs olmalarının ötesinde coştular ve ümmeti, düşmanın ayaklarını sâbitleştiren ucuz mücâdele [el-kifah el-rahis ] ile meşgul ettiler.

İşte biz inanıyoruz ki kalkınmanın hakîkî felsefesi; fikir [el-fikra ] ve metodu [el-tarika ] beraber bütünleştiren ideolojidir [mebde' ] ve bu ideoloji de İslâm'dır zira kendisinden tüm devlet ve ümmet işleri için bir nizam kaynaklanan ve tüm hayat sorunlarını çözen bir akidedir. Evrensel bir nizâm olmakla beraber, başlangıçta uğrunda evrensel bir şekilde çalışmak metodundan değildir. Bilakis ona evrensel olarak dâvet edilmesi ve çalışma mecâlinin bir ülkede veya birçok ülkede kılınması ise kaçınılmazdır ki oralarda temerküz etsin. Böylelikle evvelâ İslâmî beldelerin hepsini kuşatıncaya kadar tabîî bir büyüme ile büyüyecek olan İslâmî Devlet ikâme olur, sonra da İslâmî Devlet, hem kendi risâleti olması itibâriyle hem de insânî, evrensel ve kalıcı bir risâlet olması itibâriyle İslâm'ı âlemin kalan bölgelerine taşır.



Tüm âlem, İslâmî dâvet için elverişli bir mekândır. Fakat İslâmî beldelerin ehlinin, İslâm'ı dîn edinmeleri itibâriyle dâvetin buralarda başlaması kaçınılmazdır. İslâmî beldelerden bir cüz olmaları vasfı ile Arap beldeler Arap dilini konuştukları için ve Arap dili de, İslâm'da cevherî bir cüz ve İslâmî kültürün [el-sekâfe el-islâmiyye] esâsî bir unsuru olması itibâriyle, başlangıçta bu dâvetin taşınmasında beldelerin evlâ olanı, Arap beldeleridir. Yine Arap dilini İslâm ile birleştirmek üzere Arapça'nın tâkâtinin İslâmî tâkât ile mezcedilmesi kaçınılmazdır. Nitekim bunlarda etkileme [el-te'sîr], genişleme [el-tevessu'] ve yayılma [el-intişâr] kudreti vardır. Onun için İslâmî Devlet'in, tüm İslâmî beldeleri kuşatacak olan İslâmî Devlet'in nüvesi olmak üzere, Arap beldelerinde neşet etmesi tabîidir. Arap beldelerinde İslâm'a dâvet edilmesi lazım olduğu gibi, dâvetin diğer İslâmî beldelere gönderilmesi de lazımdır. Çalışmaya Arap beldelerde başlamanın mânâsı; İslâmî Devlet dâhilinde birleştirilmelerinden önce diğerlerinde çalışılmaması demek değildir. Bilakis İslâmî Devlet'in ikâmesi için Arap beldelerde çalışılır, sonra Devlet, Arap bir belde mi veya Arap olmayan bir belde mi olmasına bakmaksızın çevresine doğru büyür.

Dedik ki kalkınmanın hakîkî felsefesi; fikir ile metodu beraber bütünleştiren ideolojidir ki bu ikisinin kavranması, kalkınmaya götüren ciddî bir çalışma ile kâim olmayı hedefleyen her kitleleşme için kaçınılmazdır.

İşte bu ideoloji, açıklığa kavuşmuş ve anlaşılması, kitleleşme için kolay hale gelmiştir. O nedenle ideolojinin bu kesinlikle ikna edici beyânından sonra artık bu anlayışa önceden sahip olan bir kitleleşmenin; toplumun bağrına basmasına, kendisine kefil olmasına ve yükünü üzerine almasına lâayık, etkili [müessir ], yapıcı [inşâ ] ve ilerleyici [irtikâ ] bir kitleleşme olması tabiidir. Zîra o; fikrini sindirmiş, metodunda basiret kazanmış ve dâvâsını anlamış bir kitleleşmedir.

Fakat kitleleşmenin mücerret ön anlayışı; şahıslar bu kitleleşmeye sâlih olmadıkça, şahısları kitlede bağlayan bağ verimli ve sahîh bir bağ olmadıkça, sahîh kalkınmaya [el-nahda el-sahiha ] götürmez. Şahısların sâlihlikleri ise, kitledeki bağlama metoduna [tarikât el-rabt ] göre kararlaştırılır. Nitekim ideolojik hizb [el-hizb el-mebdai ], kitleleşmesindeki bağlama metodunu, akîdeye inanç ve hizbî kültürde [el-sekâfa el-hizbiyye ] olgunlaşma kılar. Bundan ötürü şahısların sâlihlikleri, dâvetin kendileri ile kaynaşması sırasında hizb içerisinde erimleri ile tabii olarak kararlaştırılır. Dolayısıyla onların sâlihliklerini kararlaştıran, hizbin heyeti değil, bağlama metodu olur. Zîra bu şahısları kitlede bağlayan bağ, akîde ile bu akîdeden kaynaklanan hizbî kültürdür.

On dokuzuncu yüzyıl boyunca tezâhür eden hareketlerdeki kitleleşmeleri gözden geçirdiğimizde; fâsit kitleleşme metotlarının, fiyaskolarının başlıca sebebi

olduğunu görürüz. Zîra onlar, önceden hakîkî bir anlayışla hizbî bir esâs üzere kâim olmamışlardır. Bilakis cemiyetçi bir esâs yahut ismen hizbî bir esâs üzere kâim olmuşlardır.

Şöyle ki; Müslümanlar, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, kendilerine ait İslâmî bir devlet bulunduğunun şuurunda idiler. Zaafına, çökmekte olmasına ve ona yönelik bakışın ihtilâfına rağmen bu devlet, fikir ve basîret yönünün merkezini işgâl ediyordu. Nitekim Araplar ona, haklarını yiyor ve üzerlerine musallat oluyor şeklinde bakıyorlar, lâkin yine de onu ıslâh etmek üzere bakışlarını ve basîretlerini ona yöneltiyorlardı. Ne de olsa her hâlükârda kendi devletleri idi. İşte onlar hem kalkınmanın hakikatini anlamaktan, hem de bunun metodunu anlamaktan nâkıs idiler. Nitekim aralarında bir kitleleşme hâsıl olmadı ki bunların, Müslümanların ekserisi olduğuna hükmedebiliriz.

Fakat ecnebî kültür [el-sekâfe el-ecnebiyye ], İslâmî beldelere işte bu asırda akın etti ve onun vâsıtası ile sömürgeciler, Müslümanlardan bir grubu kendilerine cezbedebildiler ve İslâmî Devlet içerisinde, ayrılık ve bağımsızlık esâsına dayalı hizbî kitleleşmeler kurmaları için onları ayarttılar. Yine sömürgeciler özel veçhile Araplardan bir grubu kendilerine cezbedebildiler ve Osmanlı Devleti'nden Arap bağımsızlığı adı altında, Osmanlı Devleti'yle savaşacak bir kitle teşkil etmek için onları Paris'te cem ettiler. Onları bir araya getiren; ecnebî

kültür ve ecnebî fikirler ile sömürgeci kâfirin onlar nezdinde icat ettiği milliyetçi ve vatancı şuurlar idi. Böylece akli ve şuurî bağları, tek bir bağ idi ve onları cem eden de, mademki Osmanlı Devleti onların maslahatlarına yüz çevirip onlara zulmetmekte ve haklarını hazmetmekte kendine cevâz vermişti o halde, Arap halkının bağımsızlığı hedefinin birleştirilmesine götüren tek bir mantık idi. İşte ismen hizbî bir kitleleşme ile kitleleşmelerine vasıta olan bu birleşik hedef, küfür ve sömürgecilik nüfûzunun İslâmî beldelere, bilhassa Arap beldelere sirayetiyle neticelenen Arap ayaklanmasının [el-sevra el-arabiyye ] hazırlanmasına vesile oldu. Bu hizblerin görevi, işte bu hadde sona erdi ve bazı İslâmî beldelerde bu sömürgeciliğin ajanları yöneticiler olarak ganîmetleri paylaştılar.

İslâmî Devlet'in varlığı zâil olduktan sonra onun yerine, Arap beldelerini doğrudan yöneten ve sâir İslâmî beldelere nüfuzunu sirayet ettiren sömürgecilik kâim oldu. Nitekim Arap beldelerini fiilen işgâl etti ve her bir parçasında gizli ve habis üslupları ve vesileleri ile ayaklarını terkîz etmeye başladı ki ecnebî sömürgecilik kültürü, para ve ajanlar bunların en önemlilerindendir.

Küfür ve sömürgecilik fikirlerinin terkîz edişinde, kalkınmanın başarısızlığında ve gerek cemiyetçi gerek hizbî kitleleşme hareketlerinin fiyaskosunda bu ecnebî kültürünün büyük etkisi vardır. Zîra kültürün, hayatın mecrasına etki eden insânî fikirde büyük etkisi vardır.

Nitekim sömürgecilik, öğretim ve kültür minhaclarını sâbit bir felsefe esâsı üzerine koydu ki o, kendisinin hayattaki bakış açısıdır [vichet el-nazar fi el-hayâ

]. Bu da maddenin rûhtan ayrılması ile dînin devletten ayrılmasıdır. Yine hem kendi şahsiyetini, içerisinden kültürümüzün çekilip çıkarıldığı yegâne esâs kıldı, hem de hadâratını, mefhumlarını ve ülkelerinin teşekküllerini, târihini ve tabiatını, akıllarımızı tıka-basa doldurduğumuz aslî kaynak kıldı. Bunlarla da yetinmedi, dahası şahsiyetinden bizim için çekip çıkardığı mefhumlara ve hakîkatlere de kasten mugalata koydu. Habis üsluplar ile sömürgeciliğin gerçek yüzünü saklayarak, takip edilmesi gereken emsalsiz bir hale ve gereğince seyredilmesi vazgeçilmez güçlü bir hale sokarak sömürgecilik imajını bu şahsiyete aksettirdi. Sonra parçalarından hiçbir parçanın bu genel minhactan çıkmaması adına bu programın tafsilatlarına girdi. Böylece bize başkalarının nasıl düşündüğünü öğreten ve bizi nasıl düşündüğümüzü öğrenmekte “tabî” bir acizliğe düşüren fasit bir kültürle kültürlendik. Zîra fikrimiz; hem tabiatımıza, şahsiyetimize ve târihimize muttasıl değildi, hem de ideolojimizden kaynaklanmıyordu. Bundan dolayı “kültürlü kişiler olarak” muhitimiz ile ihtiyaçlarından gâfil, halka yabancı kişiler haline geldik. Böylelikle kültürlülerin şuuru, fikirlerinden ve akıllarından munfasıl oldu ve “tabî” olarak ümmetten, ümmetin şuurundan ve hislerinden munfasıl oldu. Tabî olarak da bu fikir, ne bu beldelerdeki

mevcut durum hakkında sahîh anlayışa götürür, ne ümmetin ihtiyaçları hakkında sahîh anlayışa götürür, ne de kalkınmanın metoduna yönelik uyanıklığa götürür. Zîra bu fikir, şuurdan mahrum değilse bile şuurdan munfasıl bir fikirdir. Tüm bunların da ötesinde, İslâmî şuura sahip bir şahsın taşıdığı ecnebî bir fikirdir. Dolayısıyla bu fikrin, önceden sahîh bir anlayışa sahip bir kitleleşmeye götürmemesi tabîidir. Yine ecnebî kültürün etkisi, bizâtihi kültürlülerle münhasır kalmadı, bilakis bu kültürün taşıdığı fikirlerden dolayı bir bütün olarak toplumun [el-muctema' ] fikri, şuurundan munfasıl oldu. Yine bundan dolayı, toplumdaki sorun karmaşıklaştı ve sahîh hizbî kitleleşmenin kalkınmadaki yükünün ağırlığı, Birinci Dünya Savaşı öncesine nazaran daha da arttı. Zîra ümmetin yahut hizbin karşı karşıya olduğu sorun, İslâmî toplumu kalkındırma sorunu iken şimdi sorun, hem kültürlüler nezdinde fikir ile şuur arasında uyum [el-tenâsuk ] oluşturma, hem de fikir ve şuur hakkında toplumun fertleri ve cemaati, bilhassa kültürlüler ile toplumları arasında uyum oluşturma sorunu haline geldi. Zîra bu kültürlüler, şuurdan mahrum olarak mücerret ecnebî fikre ihlâs ile bağlandılar. İşte bu ihlâs onları; hem toplumlarına yabancılaşmaya, onları hakir görmeye, onlardan uzaklaşmaya ve onlara duyarsızlık ile mukâbele etmeye sevk etti, hem de ecnebiye hayranlık duymaya, onlara ihtiram göstermeye, onlara yakınlaşmaya ve onlara duyarlılık ile mukâbele etmeye sevk etti, hele de Sömürgeci oldukları halde!

Bundan ötürü böylesi bir kültürlünün, bu ecnebînin onun beldelerindeki durumlar hakkındaki tasavvurunu, bu durumların hakikatini idrâk etmeksizin taklit etmesi dışında, kendi beldelerindeki mevcut durumları tasavvur etmesi asla mümkün değildir. Bundan ötürü hem kalkınmalardan bahsederken ecnebîyi taklitten başka ümmeti neyin kalkındıracağını bilmez oldu, hem de yine bu kültürlünün hisleri ideoloji uğrunda değil de, ancak vatan ve halk uğrunda harekete geçer oldu ki bu, hatalı bir hareketlenmedir. Bununla birlikte o, beldeleri uğrunda sahîh bir başkaldırı [sevra sahîha ] ile başkaldırmaz ve halkı uğrunda kâmil bir fedâkarlık [tadhiye kâmile ] ile fedâkarlık etmez. Zîra o, ne kendisini sarmalayan durumları fikrî şuur ile şuur eder, ne de halkın ihtiyaçlarını fikrî ihsâs ile hisseder. Velev ki başkaldırıp kalkınmaya tâlip olduğunu farz etsek bile bu, ya özel maslahatlarına dönük sadmelerden bir sadmenin doğurduğu bir başkaldırıdır, ya da diğer halkların başkaldırılarını taklîdî bir başkaldırıdır. Bundan ötürü çok geçmez, bir vazîfe yutturularak sadmesi giderildiğinde yahut meyilleri hoşnut edildiğinde zâil olur, gider yada bencilliği ve menfaati ile çarpıştığında yahut bundan kendisine bir ezâ eriştiğinde zâil olur, gider.

Buna benzer şekilde, sahîh ideolojik kültür [sekâfa mebdaiyye sahîha ] ile yani İslâmî kültür [sekâfa islâmiyye ] ile yeniden kültürlendirme yoluyla fikri ile şuur arasında uyum oluşturularak

tedâvi edilmedikten sonra onun, sahih kitleleşme oluşturması mümkün değildir. Onun bu kültürlendirme ile tedâvi edilmesi; akli yeni bir oluşum ile oluşturulan bir öğrenci olarak farz edilmesini gerektirir ki bu sorunun halledilmesinden sonra onunla toplumu arasında uyum oluşturmaya geçilebilsin. İşte o zaman toplum içerisinde kalkınma sorununun halledilmesi kolaylaşır. Velez ki ecnebî kültür olmasaydı, kalkınma mutlaka şimdikinden çok daha az külfetli olurdu.

Binâenaleyh hem toplumdaki bu ecnebî kültür ile sahih hizbî kitleleşme oluşturulması, hem de ecnebî kültür esâsı üzerine böyle bir kitleleşmenin oluşturulması imkânsızdır.

Sömürgecilik bu kültür ile de yetinmedi, bilakis siyâsî ve felsefî fikirler ve görüşler ile atmosferi de zehirledi. Bu şekilde hem Müslümanlar nezdindeki sahih bakış açısını ifsat etti, hem İslâmî atmosferi ifsat etti, hem de Müslümanlar nezdindeki fikri, hayatın muhtelif yönlerinde zâhir olan bir karıştırma ile allak-bullak etti. Böylelikle onlara, tabî intibahlarının, ekseninde döndüğü merkezi kaybettirdi. Her uyanışı, boğazlanmış bir hareket gibi ve sönme, yeis ve teslimiyet ile sona eren karmaşık ve çelişkili bir harekete dönüşür hale getirdi. Nitekim ecnebî, kendi şahsiyetini, kültür dâiresinin merkezi ve istikametini tevcih edildiği yer olmasını sağlayarak, bunu siyâsî yönlerde istismar etti ve ecnebîden yardım dilemeyi ve ona bel bağlamayı, siyâsetçilerin veya siyâset



bezirgânlarının bakışlarının kiblesi haline getirdi. Bundan ötürü kitleleşmelerin ekserisi, -şuursuzca- ecnebîlerden yardım dilemeye uğraşır oldu. Böylece ecnebîden dilenen her yardımın ve -her ne cins olursa olsun- ecnebîye bel bağlamayı yaygınlaştırmanın, hüsnü niyet ile de olsa, bir ecnebî zehri ve ümmete bir hıyânet olduğuna dair uyanıklık olmaksızın, ecnebî devletlerden yardım dileme görüşünde olanlar, beldelerde ortaya çıktılar ve dâvâmızı kendimizden başkalarına bağlamanın siyâsî intihâr sayıldığını idrâk etmez oldular. Onun için fikri, ecnebîye bel bağlama ve onu yaygınlaştırma ile zehirlenmiş herhangi bir kitleleşmenin kıyâmında başarılı olması asla mümkün değildir.

Kezâ toplumu; vatancılık, milliyetçilik ve sosyalizm ile zehirledi. Yine dar bölgecilik [el-iklimiyye el-dayyika ] ile de zehirleyip onu anlık çalışma mihveri kıldı. Yine onu, hem İslâmî Devlet'in ikâmesinin imkânsızlığı, hem de medenî, etnik ve dil farklılıkları nedeni ile İslâmî beldelerin vahdetinin imkânsız olduğuyula zehirledi. Kaldı ki onların tamamı, nizâmı kendisinden kaynaklanan İslâmî akîdenin bağladığı tek bir ümmettir. Bunlar dışında, mugalatalı siyâsî fikirler [el-afkar el-siyasiyye el-mağluta ] ile de zehirledi. Şu sözleri gibi: “*Al ve (daha fazlasını) iste*” ve şunun gibi: “*Millet otoritelerin kaynağıdır*” ve şunun gibi: “*Egemenlik halka aittir*” ve benzerleri gibi. Yine hatalı fikirler ile de zehirledi. Şu sözleri gibi: “*Dîn Allah'ın, vatan herkesindir*” ve şunun gibi: “*Bizi elemeler ve emeller*

*birleştirebilir*” ve şunun gibi: “*Vatan herkesin üstündedir*” ve şunun gibi: “*İzzet vatanındır*” ve benzerleri gibi. Kezâ vâkıâî ve irticâî görüşler [el-ara’ el-vakî’yye el-racî’yye ] ile de zehirledi. Şu sözleri gibi: “*Nizâmımızı, vâkıamızdan alırız*” ve şu sözleri gibi: “*Emrivâkie rıza*” ve şunun gibi: “*Vâkıâcı olmamız gerekir*” ve benzerleri gibi.

İşte bu zehirlemeden dolayı, İslâmî beldelerdeki ve ondan olan Arap beldelerdeki toplum, sahîh kitleleşmenin ikâmesine götürmeyen bir hâl üzere kâim oldu. Bundan ötürü bütün ismen hizbî kitleleşmelerin fiyaskoya uğraması acayip değildir. Zîra onlar, dakîk tanzîme ve güvenilir hazırlığa götüren derin fikir [fikir amîk ] esâsı üzerine kâim değillerdi, bilakis esassızlık üzere kâimlerdi.

Buradan, İslâmî Âlem’de, bilhassa Arap Âlemi’nde kâim olan hizblerin, dağınık hizbler olmaları tabii idi, zîra ideolojisizlik üzere kâim idiler. Bunları inceleyen görür ki bunlar, ya hizbî kitleleşmelerin kıyâmını gerektiren koşulları ortaya çıkaran ârizî münâsebetler esâsı üzere kâim oluyorlar, sonra bu koşullar gidiyor, bu gidiş ile birlikte o hizbler de gidiyorlar yahut zayıflıyorlar yahut gözden kayboluyorlardı; ya da şahıslar arası dostluklar esâsı üzere kâim oluyorlar, onları bu dostlukları buluşturuyordu ki bu esâs üzere kitleleşiyorlar ve kendi eksenlerinde dönmeleri ile kitleleşmeleri de sona eriyordu; ya da anlık ve bencil maslahatlar esâsı yahut

bundan başkası üzerine kâim oluyorlardı. Bundan dolayı bu esâslar üzerine ve bu atmosferler ve toplumlar içerisinde kitleleşen şahıslar arasında ideolojik hizbî bağ [rabîta hizbiyye mebdaiyye ] bulunmuyordu. Dolayısıyla varlıkları, yalnızca faydalı olmaktan uzak değil, dahası ümmete de zararlı idi. Üstelik toplumdaki varlıkları, sahîh hizbî varlığa engel oluyor yahut zuhûrunu geciktiriyordu. Böylece cumhurun nefislerine yeis ekiyorlar, genelin kalbini karamsarlık ve şek ile dolduruyorlar, sahîh olsa bile her hizbî hareket hakkında şüphe salıyorlar, insanlar arasında şahsî nefretler ve âlevî kinler saçıyorlar ve kendi üsluplarınca onlara tereddüt ile menfaat peşinde dönmeyi öğretiyorlardı. Bir diğer ifade ile, cumhurun arı tabiatını ifsat ediyorlar ve cumhurun bağrından çıkması kaçınılmaz olan sahîh hizbî kitleleşmeler üzerindeki yükü daha da ağırlaştırıyorlardı.

İslâmcı, milliyetçi ve vatancı hareketlerin yanı sıra, bir de maddecilik esâsı üzere kurulu komünizm hareketleri kâim oldu. Bu hareketler, Rusya'daki komünizm hareketine tâbi idi ve onun yönlendirmesi ile yönlendiriliyordu. Metotları, yıkmak ve tahrip etmek idi. Yine Doğu Bloku lehine ajanlar olmaları vasfıyla - beldelerde komünizmi ortaya çıkarmak ile birlikte- Batı sömürgeciliğini bulandırmak da gâyeleri arasında idi. Ne var ki bu hareketler ümmetten bir karşılık görmediler ve bir etki de meydana getirmediler. Dolayısıyla onların fiyaskosu tabîi idi. Zîra onlar, insan fitratına muhâlefet

ediyorlar ve İslâm akîdesi ile çelişiyorlardı. Vatancılığı da kendi amaçları uğruna istismâr ediyorlardı. Böylece onlar, toplumun altında ezildiği düğümlere eklenen bir düğüm idiler.

Yine başka kitleleşmeler de cemiyetçilik esâsı üzere kâim oldular. Böylece beldelerde, hayır gâyelerini hedefleyen mahallî ve bölgesel cemiyetler kâim oldular ki bunlar, okullar, sığınma evleri ve hastaneler kuruyor, birr ve hayır işlerine yardımcı oluyorlardı. Bu cemiyetlere, tâifeci renk galebe çalıyordu. Nitekim sömürgecilik, bu cemiyetleri teşvik ediyor, öyle ki onların hayır işleri insanlara zâhir oluyordu. Bunların çoğu, kültür ve hayır cemiyetleri idi ve nâdiren müstesna, aralarında siyâsî cemiyetler bulunmuyordu.

Tetkik gözü ile bu cemiyetlerin neticelerine bakıldığında görülür ki bunlar, ümmete fayda veren yahut kalkınmaya yardım eden hiçbir meyve vermediler. Bunların zararları tetkik edenden başkasına zâhir olmayacak biçimde gizli idi. Nitekim cüz'î faydaları göz ardı edilirse varlıklarının kendisi büyük zarar idi. Şöyle ki; hem bazı İslâmî fikirlerin varlığı hasebiyle, hem bazı şer'î hükümleri tatbik etmesi hasebiyle hem de İslâm'ın tesiri ile bünyesinde İslâmî duyguların yerleşmesi hasebiyle, İslâmî ümmetin bütününde, hem kalkınma hisleri vardır, hem hayır âtîfeti vardır, hem de kitleleşmeye tabî meyil vardır. Zîra İslâm'ın rûhu [rûh el-İslâm ], cemâî bir rûhtur [rûh cemâi'yye

]. Dolayısıyla İslâmî ümmet başlı başına bırakıldığında, bu ihsâs, -mantikî olarak- fikre dönüşür ve bu fikir de ümmeti kalkındıran bir amel ile neticelenir. Velâkin bu cemiyetlerin varlığı, bu alevli âtifeti deşarj ediyor ve bu ihsâsı, cemiyetçiliğin parçası olan bu cüzî işlerde harcıyor olmasından dolayı, buna engel olur. Nitekim cemiyet üyesi; bir okul yaptırdığını veya bir hastane inşâ ettirdiğini veya birr ve hayır amellerinden bir amele katkıda bulunduğunu görüp rahatlık ve itminan hisseder ve bu amel ile yetinir. Tam aksine, bu cemiyet neşet etmemiş olsaydı, muhakkak ki bu cemâî rûh, onu sahîh kitleleşmeye sevk edecekti ki bu, sahîh kalkınmayı ortaya çıkaracak hizbî kitleleşmedir.

Bu kültür ve hayır cemiyetlerinin yanı sıra, bir de kalkınmanın esâsının ahlâk olduğuna itibar ederek ahlâk esâsı üzere vaaz, irşat, dersler ve neşriyatlar yoluyla, ümmetin kalkınması için çalışan ahlâkî cemiyetler kâim oldu. Bu cemiyetlerde, nice cehtler ve mallar harcandı, velâkin hiçbir önemli neticeleri olmadı ve ümmetin âtifeti de bu bıktırıcı, mükerrer ve müptezel konuşmalar ile deşarj edildi. Nitekim böylesi cemiyetler; hem Te'alâ'nın Rasul *SallAllahu Aleyhi ve Sellem'i* muhatap alan,

**Sen mutlaka azîm bir ahlâk üzeresindir.** [el-Kalem 4]

kavlinin -oysa bu, toplumun değil, Rasul'un şahsına yönelik bir vasıftır- hem *Aleyhi's Selâm'ın*,

*"Muhakkak ki Allah beni, ahlâkın keremlerini tamamlamak için gönderdi."* kavlinin, hem de *Aleyhi's Selâm'ın*,  
*"Ben ancak ahlâkın*

*keremlerini tamamlayayım diye gönderildim.*" kavlinin - oysa bu iki hadîs ve benzerleri, cemaatin değil ferdin sıfatlarına mütealliktir- mugalatalı anlaşılması üzerine bina olarak ve kezâ şâirin [

] "*Ümmetler ancak ahlâk ile bâki olur, ahlâkları gidince onlar da gitmiş olur*" kavlindeki hatâsına mebnî olarak kâim oldular.

Buna karşın ümmetler, ahlâk ile var olmazlar, onlar ancak inandıkları akîdeler, taşıdıkları fikirler ve tatbik ettikleri nizâmlar ile var olurlar. Kezâ toplumun mânâsını, fertlerden oluştuğu şeklinde mugalatalı anlama üzerine bina edilmişlerdi. Hâlbuki toplum, şu cüzlerden oluşan bir bütündür: İnsan, fikirler, duygular ve nizâmlar. Yine fesadı da; ancak fikirlerin, duyguların ve nizâmların fesâdından ileri gelir, yoksa insanın fesâdından değil! Islâhı da ancak fikirlerinin, duygularının ve nizâmlarının ıslâhı ile olur.

Kezâ ıslâhatçıların ve ahlâk âlimlerinin çoğu nezdinde, zihinlerinde yerleşmiş olanlar; cemaati ancak ferdin yıktığı, ferdi binâ edenin ve yıkanın ise ancak ahlâkı olduğu, dolayısıyla güzel ahlâkın [el-huluk el-kavîm

] onu güçlü, dosdoğru, faal, verimli ve hayra, salâha ve ıslâha çalışır kılacağı; kötü ahlâkın [el-huluk el-zemîm

] ise onu zayıf, gevşek, faydasız ve hayırsız kılacağı, şehvetlerini doyurmaktan ve bencilliğini tatmin etmekten başka hayata önem vermeyeceği şeklindeki fikirlerin üzerine bina edilmişlerdi. Bundan ötürü

cemaatin ıslâhının ancak ferdin ıslâhı yolundan ileri geleceği görüşündedirler, dolayısıyla toplumu ahlâkî minhac ile ıslâh etmek isterler ve ahlâkın ümmeti kalkındırmasını beklerler.

Ahlâkî kâide esâsı üzerine kâim olan tüm ıslâhatçı hareketlerin fiyaskosuna rağmen, insanlar hâlen bu kâidenin ıslâhın esâsı olduğu kanaatindedirler ve bu esâs üzere ıslâhatçı cemiyetler kurmaktadır. Hâlbuki fert, cemaatten bir cüz olmasına rağmen hakikatte cemaatin ıslah vesileleri, ferdin ıslah vesilelerinden farklıdır. Zîra cemaatin fesâdı; hem cemâî duygularının fesâdı ile, fikrî ve rûhî atmosferlerinin fesâdından ileri gelir, hem de cemaat nezdinde mugalatalı mefhumların varlığından ileri gelir; bir diğer ifade ile, genel örfün [el-örf el-âmm ] fesâdından ileri gelir ve ıslâhı da, sâlih bir genel örf ortaya çıkarılmadıkça ileri gelmez; bir diğer ifade ile, cemaatin duygularının ıslâhından ve hem sahîh rûhî atmosferlerin hem de rûhî yön ve nizâmın Devlet tarafından tatbiki ile bağlantılı olan fikrî atmosferlerin ortaya çıkarılması ile olmadıkça ileri gelmez, bu da İslâmî atmosferler ortaya çıkarılmadıkça ileri gelmez. Dolayısıyla tüm insanların şeylere ilişkin mefhumlarının sahîhleştirilmesi kaçınılmazdır. İşte böylelikle hem cemaat ıslâh edilir, hem de fert ıslâh edilir. Bu ise ne cemiyetçilik esâsı üzere bir kitleleşmeden, ne de ahlâkı, vaazı ve irşâdı kitleleşmenin esâsı kılmaktan ileri gelir.

İşte cemiyetler esâsı üzere olan tüm kitleleşmelerin,

kalkınma yahut ıslâh ihdâs etmedeki fiyaskosu buradan ileri gelir. Tıpkı ismen hizb esâsı üzere bina edilip hem muayyen bir ideoloji üzerine binâ edilmemiş, hem önceden belli bir anlayışı olmamış, hem de fertler arası bağını, sahîh birleştiricilik üzerine bina etmemiş tüm kitleleşmelerin fiyaskosu gibi.

Bununla birlikte tüm bu kitleleşmelerin fiyaskosu, fertleri yönünde de muhakkak idi. Zîra fikir ve metot yoksunluğundan ve kitleleşmedeki metodun hatasından dolayı, sahîh kitleleşme esâsından başkası üzerine kâim olmalarına ilâveten onlar, kitleleşmelerini bizzat ferdin sâlihliği esâsı üzerine de kâim etmemişlerdi, onlar ancak onun toplumdaki konumu ve hizbdeki yahut cemiyetteki varlığından ivedi fayda bulunma imkânı esâsı üzerine kâim etmişlerdi.

Dolayısıyla üye; seçildiği bu kitle için sâlih olup olmadığı göz ardı edilerek, kavminin ileri geleni olması yahut cemaati arasında zengin olması yahut avukat, tabip yada konum ve nüfûz sahibi olması esâsı üzerine seçilir. Bundan ötürü bu kitleleşmelerde üyeler arasında dağınıklık gâlip olduğu gibi, tabakacılık yönü de gâlip oluyordu. Dolayısıyla hizbin yahut cemiyetin üyelerine; yalnızca malları ve itibarları ile değil, bilakis o hizbin yahut cemiyetin üyeleri olmaları ile de halkın kalanından üstün olduklarına dâir gizli bir şuur enjekte ediliyordu. Bundan ötürü onlar ile halk arasında herhangi bir kaynaşma yahut yakınlaşma hâsıl olmaz. Böylece bu



cemiyetin yahut hizbin varlığı, bela üstüne beladır ve toplumun altında ezildiği düğümler üstüne atılmış yeni bir düğümdür.

Onun için etüt, tefekkür ve istikrâdan sonra diyebiliriz ki geçen asır boyunca İslâmî beldelerin tümünde, kalkınmaya götüren herhangi bir sahîh kitleleşme neşet etmemiştir ve hâsıl olan tüm kitleleşmeler de mugalatalı esâs üzere kâim olmalarından dolayı fiyaskoya uğramışlardır. Hâlbuki ümmet, kitleleşmeden başkası ile kalkınmaz. O halde ümmetin kalkınmasına sebep olacak sahîh kitleleşme nedir? İşte beyânına muhtaç olduğumuz budur!

Muhakkak ki ümmeti kalkındıran sahîh kitleleşmenin; cemiyetçi nizâmı, ameller ve sözler ile yahut sırf ameller yada sırf sözler ile uğraşılmasını gerektiren, cemiyet esâsı üzere olması câiz değildir. Kitleleşmenin bu türünün, hem kalkınma arzulayan ümmet içerisinde teşvik edilmesi câiz değildir, hem de Birinci Dünya Savaşı'ndan bugüne kadar İslâmî Âlem'de kâim olanlar gibi, gayri-ideolojik hizbler esâsı üzere olması câiz değildir.

İşte sahîh kitleleşme ancak, İslâmî ideolojik hizb esâsı üzere kâim olandır. Fikir, hizbin cisminin rûhudur, nüvesidir, hayâtının sırrıdır. İlk hücreyi, fikir ile fikir cinsinden metodun bünyesinde cisimleştiği bir insan olur ki o, arılığı ile sâflığında fikrin cinsinden ve vazıhlığı ile istikâmetinde metot benzeri bir insan olur. Ne zaman ki şu üç şey; derin fikir [el-fikra el-amika ], vâzıh

metot [el-tarîka el-vâdıha ] ve arınmış insan [el-insan el-nakî ] meydana gelir, işte o zaman ilk hücre meydana gelmiş olur. Sonra çok geçmez bu hücre, hücreler halinde çoğalarak hizbin ilk halakasını (hizbin kıyadesini) meydana getirir. Ne zaman ki ilk halaka meydana gelir, işte o zaman hizbî kitle [el-kütle el-hizbiyye ] filizlenmiş olur. Zîra bu halaka, çok geçmez, bir kitleye dönüşür ve işte o zaman bu kitle, fikir ile metoda inanan şahısların arasını birleştiren hizbî bağa [râbîta hizbiyye ] ihtiyaç duyar ki bu hizbî bağ; kendisinden hizbin felsefesinin kaynaklandığı akîde ve hizbin, mefhumları ile vasıflandığı kültürdür. İşte o zaman hizbî kitle oluşturulmuş ve hayat meydanında seyrettirilmiş olur ki, hem üzerinde sıcak ve soğuk havalar dolaşır hem üzerinde sert ve yumuşak rüzgârlar eser, hem de ona karşı açık ve ağır havalar değişgelir. Bu faktörler karşısında sebat gösterdiğinde, fikri tebellür eder, metodu vuzûha kavuşur, şahısları hazır hale gelir, bağ kuvvetlenir ve hizbî kitle olmaktan, sahîh kalkınma için çalışan mütekâmil ideolojik hizb [hizb mebdâ'i mütekâmil ] olma yolunda, dâvette ve çalışmada amelî adımı atmaya güç yetirir. Hayatının esâsı olmasından dolayı nüvesini fikrin oluşturduğu sahîh kitleleşme işte budur!

Bu ideolojik hizbî kitleleşmenin, kalkınmak isteyen ümmet içerisinde tabîî bir neşvünema ile nasıl neşet edeceğine gelince; bunun beyânı şöyledir:

Ümmet, parçalanmayan tek bir cisimdir ve o, küllî oluşumunda insan gibidir. İnsan, şiddetli bir hastalığa yakalandığında ölüme kadar varır, sonra bünyesinde bir canlılık başlar, bir bütün olması vasfıyla bu onun tümüne sirâyet eder. Bundan ötürü inhitât etmiş ümmet de hasta sayılır. Bünyesine bir canlılık sirâyet ederse, bir bütün olarak tek bir insânî bileşim olması vasfı ile tümüne sirâyet eder. İşte ümmet için hayat, infâz edilmek üzere kendi cinsinden bir metodu olan fikirdir ki böylece bu ikisinin bileşiminden ideoloji denilen şey oluşur.

İdeolojinin ümmetteki mücerret varlığı, bünyesinde hayatın yeniden canlanmasına kâfi değildir, bilakis ümmeti canlı kılan, ideolojiye ihtidâsı ve onu hayatında amel mevkiine koymasındır. Zîra ideoloji; ümmet nezdinde hukuki, kültürel ve târihî mîrâsında -lâkin ondan gâfil olduğu halde yahut fikrinden gâfil olduğu halde yahut metodundan gâfil olduğu halde yahut bu ikisini birbirine bağlamaktan gâfil olduğu halde- mevcut olabilir ve böylesi bir durumda, fikir ile metodun mücerret varlığı kalkınmaya götürmez.

Canlılık adeten, toplumda müşterek ihsâs ile neticelenen sert sarsıntılar hâsıl olduğu sırada, ümmetin bünyesine sirâyet eder ki bu cemâî ihsâs, bu sarsıntının sebepleri ile müsebbipleri ve bundan kurtaracak yakın ve uzak vesîleler hakkındaki incelemeden çıkan muhâkemeler ile neticelenen fikrî bir sürece götürür.

Fakat bu ihsâs, cemaat içerisinde fertleri arasında tek

ve müşterek olsa da, Allah'ın kendilerine lütfedip müyesser kıldığı mümtâz istidatlar miktarınca insanlar arasında muhtelif nispetlerde olur. Bundan ötürü fikre ihtidâsı, tesiri birikinceye kadar bünyesinde potansiyel kalır ki ihsâstan daha yüksek miktara sahip olanlarda yoğunlaşır. Böylece onları uyandırır, onlara ilham verir ve bünyelerinde hareketi yeniden canlandırır ki hayat bulguları evvelâ onlarda zâhir olur.

İşte ihsâstan daha yüksek miktara sahip olanlardır ki cemaat ihsâsları onlarda intibâ bırakır ve fikir onlarda temerküz eder. Böylece uyanık [va'î ] ve idrâk hareketi ile hareket ederler ki işte onlar, ümmetin gözleri ve bünyesindeki uyanık zümredir [el-sülle el-va'ie ].

Fakat bu uyanık zümre, telaşlı ve şaşkın olur, müteaddit yollar görür ve hangi yolda gideceğini şaşırır. Lâkin bu cemâî zümredeki bu uyanık hareket bünyesinde muhtelif nispette olur. Nitekim ihsâs mantığı, kimilerinde diğer kimilerinden daha kuvvetli olur. Nitekim bu uyanık zümreden; etüt ve derin inceleme sonrasında yollardan bir yolu seçen, ulaşacağı gâyeyi gördüğü gibi metodun vuzûhunu da görüp onu takip eden ve gâyesine doğru seyreden seçkin topluluk [el-fie el-mütemeyyize

]kâim olur. Böylelikle fikri ve metodu ile ideolojiye ihtidâ eder ve ona köklü bir akîde olarak itikat eder ki böylece ideoloji bünyesinde tecessüm eder, akîdesi haline gelir ve bu akîde, hizbin kültürü ile birlikte, bu grubun

şahısları arasındaki bağ olur.

İdeoloji şahıslarda tecessüm edince, artık hapis kalamaz. Bilakis onları, kendisine dâvete tam bir sevk ile sevk eder. Böylece hem amelleri; onunla uyarlanır, onun minhacına göre seyreder ve hududu ile mukayyet olur, hem de varlıkları; ideoloji uğrunda ve ona dâvet ve mükellefiyetleri ile kıyâm uğrunda olur. İşte bu dâvet; insanları, başkasına değil, yalnızca bu ideolojiye inandırmayı ve lehinde genel uyanıklık [el-va'î el-âmm

] oluşturmayı hedefler. Böylece bu ilk halaka bir kitleye dönüşür, sonra da bu kitle; iki yönden tabî bir neşvünemâ başlatan ideolojik hizbe dönüşür. Birincisi, tam uyanıklık ve idrâk ile ideolojiye inanan başka hücreler oluşturarak hücrelerini çoğaltmadır ve ikincisi de tüm ümmet nezdinde onun lehine genel uyanıklık oluşturmaktır. İdeolojiye yönelik bu genel uyanıklıktan da, icmâî birlik olmasa da cemâî birlik şeklinde, ümmet nezdindeki fikirler, görüşler ve îtikâdlar birliği oluşur ki bu şekilde hem Ümmet'in hedefi birleşir, hem Akîdesi birleşir, hem de hayattaki bakış açısı birleşir. Böylelikle hizb, ümmeti eriten bir pota olur ki onu, inhitâtına yol açan veya inhitâtı esnâsında bünyesinde ortaya çıkan irinlerden ve fesatlıklardan arıtır. İşte hizbin ümmet içerisinde üstlendiği bu eritme operasyonu [el-ameliyye el-sahriyye ] kalkınmaya sebep olur ve meşakkatli bir operasyondur. Bunun içindir ki fikri ile yaşayan, hayatını buna vakfeden ve adımlarından her bir adımını idrâk eden hizbden başkası buna muktedir olamaz.

Şöyle ki; Hizbde fikre götüren ihsâs; müteaddit fikirler arasından ümmet içerisinde bu fikri parlatır ve böylece onlardan biri haline gelir. Evvel emirde onların en zayıfı olur. Zîra doğumu yeni gerçekleşmiş, varlığı yeni ortaya çıkmış, henüz temerküz etmemiş ve lehinde atmosferler oluşmamıştır. Velâkin o, ihsâs mantığının neticesi olan bir fikir olmasından, yani hissî idrâkten neticelenen bir anlayış olmasından dolayı, fikrî ihsâsı ortaya çıkarır, yani derin fikrin neticesi olarak vâzıh bir ihsâs ortaya çıkarır ki bu da -tabiatıyla- onunla vasıflananları süzer. Böylece onu muhlis kılar. O kadar ki o artık muhlis olmamak istese dahi, buna muktedir olamaz. Yine bu fikir, muhliste akîde ve kültür olarak tecessüm eder. Böylece onun nefsinde coşkun bir başkaldırı ihdâs eder. Şuur ile fikirdeki tutuşmadan sonraki infilaktan başka bir şey olmayan bu başkaldırı; dâvet içerisinde alevlenmeyi, hamâseti ve sıdkı yaydığı gibi, -aynı zamanda- mantık ile fikri de yayar ve fesâdı yakan bir ateş ve salâh yolunu aydınlatan bir nûr olur. Böylelikle dâvet; fasit fikirler ile, çürük akîdeler ile ve köhne âdetler ile çatışma içerisine girer. Böylece bunlar kendilerini savunmaya uğraşırlar. Lâkin bizâtihi bu savunmaları, yeni ideoloji ile bir sürtüşme olur, onun kuvvetini artırır. Bu çatışma, tüm bu fikirler, akîdeler ve yollar çökünceye ve ümmet içerisinde fikri ve akîdesi olarak yalnızca hizbin ideolojisi kalıncaya dek sürer.

Ne zaman ki hizb; fikirleri, itikatları ve görüşleri birleştirir, işte o zaman basîret gözü üzere ümmetin

ittihâdını gerçekleştirmiş, onu eritmiş ve onu arındırmış olur ki böylece tek bir ümmet haline gelir ve bu şekilde sahîh vahdet ortaya çıkar.

Sonra hizb için ikinci merhale gelir ki bu; ümmeti kalkındırmak ve sonra da onunla birlikte, insanlığa karşı vâcibini edâ edecek şekilde İslâm risâletini diğer halklara ve ümmetlere taşımak üzere, inkılâbî-ıslâhî ameli kaldırmaya yönelik olarak ümmete liderlik etmektir.

İşte bu hizbî kitleleşme, cemâî bir harekettir ve cemâî hareketten başkası olması da mümkün değildir. Zîra sahîh kitleleşme, ferdî bir hareket olamaz. Bunun içindir ki İslâmî beldelerde hizbde kâim olanların, hem cemâî hareketleri dakîk bir araştırma ile araştırmaları, hem de bunları derin bir anlayışla anlamaları elzemdir.

Asırlarında tesir kuvveti olan cemâî hareketlerin anlaşılması bize gösterir ki bunlar, kolaylaştırılmış bir rahatlığın olduğu, insanların tabîî haklarının tahakkuk ettiği, refâhın yaygın olduğu zamanlarda ve yine şahsî kifâyetin, mühim işler üstlenmenin mikyâsı olduğu zamanlarda neşet etmemişlerdir. Cemâî hareketlere yönelik bu anlayış, her bir cemâî hareketi doğru mizânı ile ölçmemizi kolaylaştırır. Bu da hareketin yaşadığı yahut yaşamakta olduğu çevreyi, onu kuşatan yahut kuşatmakta olan koşulları ve başarısını önleyen veya seyrini aksatan unsurları halletmedeki görevlerini kolaylaştırmada ve işinin seyrinde elit fertlerin amel boyutunu etüt etmekle olur.

Başarısı ise; insanlardaki öfke rûhunu tahrik kudreti ve her ne zaman hâkim sulta yahut kurulu nizâm bu ideolojisine dokunuşunu veya ona, sultanın maslahatlarına ve hevâsına göre tahakküm edişini yinelerse onları, öfkelerini izhâr etmeye teşvik kudreti ile ölçülür.

Yine bu cemâî hareketlerin anlaşılması; toplumdaki hayatı etüt etmemizi, ümmetin yöneticiler ile alakasını ve yöneticilerin ümmet ile alâkasını, bunların her birinin kıvâmını, İslâm nazarındaki tam hakikatini ve dâvet ettiği görüşleri, fikirleri ve hükümleri bilmemizi, toplumun üzerinde bulunduğu hâli tartmamızı, bu görüşlerin, fikirlerin ve hükümlerin; değişim, değiştirme ve içtihadattan neyle karşılaştığını ve bu içtihadın furuğ ve usûl bakımından hakikatini, İslâm'ın bunu ikrâr edip etmediğini değerlendirmemizi gerektirir. Yine bunların anlaşılması; ümmetin, üzerinde yaşadığı ve hayat nizâmı ile yönetim nizâmının kılıç, tuzak ve para ile ayakta durduğu bu dünyada, bu İslâmî görüşlerin, fikirlerin ve hükümlerin yıpratıldığını müşâhede ederken ümmetin nefsiyet hâlini etüt etmemizi de gerektirir.

Yine bunların anlaşılması; genel veçhiyle bizâtihi ümmetin meylini ve üzerine tatbik edilen, İslâmını zevâl ile tehdit eden ve onu bedbahtlık ve perişanlık uçurumuna düşüren bu nizâmlara bakışını bilmemizi, sonra ümmet içerisindeki müfekkirlere meylini, üzerlerine tatbik edilen fasit nizâmı kabullenme



boyutlarını ve onlarda hoşnutsuzluk uyarıp uyarmadığını bilmemizi ve yine ayartılmaktan ve tehdit edilmekten etkilenmelerinin boyutunu ve bu ayartmanın peşine düşmelerinin ve bu tehdide boyun bükmelerinin boyutunu bilmemizi de gerektirir.

Daha sonra bizâtihi hizbî kitlenin kendisini bilmesi ve ince ihsâsa [el-ihsâs el-murhaf ], derin tefekkürü [el-tefikir el-amîk ] ve hâlis ihlâsa [el-ihlâs el-hâlis ] sahip olup olmadığını, toplum içerisinde kâim olan icraatların İslâm'a ve Şerîatına olan îmânını zaafa uğratıp uğratmadığını, hâsıl olan tüm ayartmaların, tehditlerin, terörlerin, hibelerin ve mihnetlerin kendisine mutlak olarak tesir edip etmediğini tahkik etmesi, sonra bu kitlesinin zâtî kıymetlerini tam bir muhâfaza ile muhâfaza edip etmediğini, îmân muntikasının emniyette olup olmadığını, derin İslâmî fikirlere doyup doymadığını, genel maslahatları benimseyip benimsemediğini, mesuliyetinin şuurunda olup olmadığını, -ne kadar zorluğa, zorbalığa, şiddete ve teröre uğrarsa uğrarsın- ideolojiyi müstahkem kaleye yerleştirme bakımından tüm bunların kâmil olup olmadığını tahkik etmesi, sonra da bu grubun, tüm neticeleri ve bunları taşımaya yönelik hazırlıklarını takdir ederek, mesuliyeti üstlenmeye kesin olarak azmedip azmetmediğini tahkik etmesi de gerekir.

İşte cemâî hareketler hakkındaki bu târihî ve güncel araştırma, hem cemâî bir hareket olması itibâriyle

ideolojik hizbin seyrinin hakikatine, hem de şartlarını tamamlayıp tabîî metodunda seyrederek halde oluşunun tekîdine irşat eder, tâ ki bünyesinde bir meşakkât görölürse yahut etütlerin, cihazda bir tâdilât veya seyirde bir esneklik veya mücâdelede bir esnemezlik gerektirdiği görölürse; ümmeti kalkındırmada ve onu, bu risâletini tüm halklara ve ümmetlere taşır hale getirmesinde, risâletini edâ etmesini güvence altına alacak üsluplar izlensin.

Hizbin sahîh bir kitleleşme ile kitleleşmesi aşağıdaki yolda seyrederek:

1. Fikir ile ihsâsta fâik bir şahıs tarafından ideolojiye ihtidâ edilir. Böylece onunla kaynaşmaya [tefâul ] girer, tâ ki bünyesinde tebellür eder ve nezdinde vâzih hale gelir. İşte o zaman ilk hücre fiilen ortaya çıkar ve çok geçmez, bu hücre yavaş bir çoğalma ile çoğalır. Böylece başka şahıslar bulunur ve hücreler haline gelirler ve ideolojiye tam bir bağıllık ile birbirlerine bağlanırlar ki hizbî kitlenin ilk halakası (hizbin kıyâdesi) onlardan oluşur. İşte başkasının değil, yalnızca ideolojinin, bu şahıslar arasında kitleleşme mihverî ve yine yalnızca onun, çevresinde buldukları câzibe kuvveti olması kaçınılmazdır.

2. Bu ilk halaka, -âdeten- evvel emirde sayıca az ve hareketçe yavaş olur. Zîra içerisinde yaşadığı toplumun ihsâsını ifâde ediyor olmakla beraber, onun ifâdesi, toplumun duymaya alışık olduğu lafızlara ve mânâlara

muhâlif lafızlar ve mânâlar ile olur ve her ne kadar onun ihsâsını ifâde ediyor olsa da, toplumun egemen mefhumlarına muhâlif yeni mefhumlara sahip olur. Bundan ötürü bu halaka, sanki topluma yabancı gibi olur ve bünyesinde ilk halakada cisimleşmiş ideolojinin mîknâtısına cezbetme kâbiliyeti oluşturması haddine kadar, evvel emirde, kuvvetli ihsâsa sahip olanlar hâricinde, insanları kendisine cezbedemez.

3. Bu ilk halaka'nın (kıyâdenin) -âdeten- tefekkürü derin ve kalkınmadaki metodu da köklü olur, yani köklerden başlar. Bundan ötürü bu halaka, ümmetin üzerinde yaşadığı kötü vakıanın ötesine yükselip yüksek atmosferlerde uçar ve üzerinde yaşaması için ümmeti nakletmek istediği vâkıayı öngörür, yani ümmeti nakletmek istediği yeni hayatı öngörür. Kezâ bu vâkıayı değiştirmek için takip edeceği yolu da öngörür. İşte bunun içindir ki o, duvarın arkasını görür. Oysa bu sırada içerisinde yaşadığı toplumun ekserisi, ancak önündekini görür ve uçmasına imkân vermeyen kötü vakıaya yapışması hasebiyle, sahîh bir idrâk ile bu vakıayı değiştirmesi gerektiğini idrâk etmesi zorlaşır. Zîra inhitât etmiş toplum nezdinde fikir, iptidâî olur ve tüm sûretleri vâkiasından beslenir, sonra şeyleri bunun üzerine mugalatalı şümüllü bir kıyâs ile kıyâs eder ve kendisini vâkıaya göre uyarlar. Bundan ötürü menfaatlerini de bu vâkıa ile birlikte döndürür.

İlk hizbî halakaya gelince; o, fikrinde iptidâî devreyi

aşmış ve tekâmül yolunda seyretmiş olur ki böylece vâkıayı; ideolojiye göre değiştirmek üzere tefekkürün mevzusu haline getirir, yoksa ideolojiyi vâkıa ile birlikte döndürerek tefekkürün kaynağı haline getirmez! İşte bunun içindir ki vâkıayı değiştirmeye, şekillendirmeye ve irâdesine boyun büktürmeye çalışır ki onu, itikat ettiği ideoloji ile birlikte döndürsün, yoksa ideolojiyi vâkıa ile birlikte döndürmesin! Bundan ötürü toplum ile hizbin ilk halakası arasında, hayattaki bakış açısının anlaşılmasında, yakınlaştırılmaya muhtaç bir mesâfe olur.

4. İlk hizbî halakanın (kıyâdenin) fikri, sâbit bir kâideye istinat eder ki hem bu fikrin, amele muttasıl olması kaçınılmazdır, hem de fikir ile amelin, hedef aldıkları muayyen bir gâye uğrunda olmaları kaçınılmazdır. İşte bunun içindir ki hem ideolojinin bünyesinde cisimleşmesinden dolayı, hem de fikrin bu kâideye istinat etmesinden dolayı, işte bunlardan dolayı, onun nezdinde sâbit bir îmânî atmosfer oluşur ki bu da, vâkıanın boyun eğdirilmesine ve değiştirilmesine yardımcı olur. Zîra bu fikir, karşılaştıklarının şekli ile şekillenmez, bilakis karşılaştıklarını kendi şekli ile şekillendirir. Tam tersine, inhitât etmiş toplumun ise, fikrinin istinat ettiği bir kâidesi bulunmaz. Zîra bir bütün olarak, uğrunda tefekkür ve amel edeceği gâyeyi tanımaz ve fertleri nezdindeki gâye, anlık ve bencil olur. Bundan ötürü onun nezdinde îmânî atmosfer bulunmaz. Dolayısıyla kendisini ihâta edenleri, kendi şekli ile şekillendirmez, onlarla şekillenmek zorunda kalır. Hizbin

ilk halakası ile içerisinde yaşadığı toplum arasında, evvel emirdeki çekişme işte buradan gelir.

5. Madem ki bir tefekkür metodunu farz kılan îmânî atmosfer oluşturması, ilk hizbî halakanın, [kıyâdenin] vâciplerindedir, o halde üzerine düşen; kendisini süratli bir gelişim ile geliştirmeye ve atmosferini tam bir arıtım ile arıtmaya yönelik maksatlı hareketler oluşturmasıdır ki hem selîm bir inşâ ve fâik bir sürat ile hizbî cismini binâ edebilsin; hem de -süratli bir büyüme ile- hizbî halakadan hizbî kitleye, sonra da toplum içerisinde edilgen değil de, etken hale gelmesi bakımından kendisini topluma kabul ettiren mütekâmil hizbe dönüşebilsin.

6. İşte bu maksatlı hareketler; topluma, şahıslara ve atmosferlere yönelik uyanık etüt ile, ve hizbin varlığına fasit unsur sızmasına ve gereğince kitleleşmenin olduğu hizbin cihazlarından bir cihâzın terki binde hata hâsıl olmasına karşı titiz gözetim ile gerçekleştirilir ki bu sayede sahîh veçhesinden başka bir veçheye meyletmesin ve hizb, kendi içerisinde parçalanmasın!

7. Köklü ve sâbit akîde ile olgun hizbî kültür; hem hizbin üyeleri arasındaki bağ olmalı, hem de hizbin cemaatini seyrettiren kânun olmalıdır, yoksa kağıt üzerinde yazılı İdârî Kânun değil! Bu akîde ile kültürü kuvvetlendirmenin metodu ise, etüt ile fikirdir ki hem akıl, hususî bir oluşum ile oluşturulsun, hem de şuur ile muttasıl fikir ortaya çıkarılsın. Dolayısıyla îmânî atmosferin, hizb üzerinde cemâî olarak egemen kalması

kaçınılmazdır, o kadar ki hizb için şu iki şey, kalp ve akıl birleştirici olsun. Bundan ötürü ideolojiye îmân kaçınılmazdır ki hem kalp, hizbin fertleri arasında birleştirici olmaya başlasın, hem de ardından ideolojinin derin bir etüt ile etüt edilmesi, muhâfaza edilmesi, ezberlenmesi ve anlaşılması ile ikinci bağ {râbîta} olan akıl oluşmaya başlasın. Böylelikle hizb, sahîh bir hazırlık ile hazırlanmış olur ve bağı da, tüm sarsıntılar karşısında sebât etmesini mümkün kılacak kadar metîn ve metânetli olur.

8. Hizbin kıyadesi (hizbin ilk halakası), bir yönden endüstriyel motora benzerlik, diğer bir yönden farklılık gösterir. Benzerlik gösterdiği yön şudur:

Meselâ yakıtlı endüstriyel motorun motorsal hareket dâhilinde ateşleme ile benzinden üretilen bir harâret tâkâti vardır. Bu harâret tâkâti hava üzerinde bir basınç oluşturur ve bu basınç da hareketlendirici pistonu iter, o da hareketini diğer aksâma zorlar. Böylece makine döner. Dolayısıyla ateşlemenin, benzinin ve motorsal hareketin varlığı asıldır. Zîra bunların harâret tâkâtini üretmesi ile bir basınç oluşur ve bu basınç, hareketini diğer aksâma zorlar ve motor döner. Motorun hareketi durunca tüm aksâm durur. O halde ateşlemenin, benzinin ve motorsal hareketin varlığı kaçınılmazdır ki motor dönsün ve makinenin aksâmını döndürsün. İşte hizbin kıyadesi (hizbin ilk halakası) da böyledir. Nitekim ondaki fikir, ateşleme mesâbesindedir. Kıyâdedeki uyanık şahısların

ihsâsı da benzin menzilesindedir. İhsâsı fikir ile müteessir olan insan ise motorsal harekettir. Binâenaleyh fikir, insandaki ihsâs ile muttasıl olunca, bir harâret tâkâtî üretir. Böylece kıyâdeyi harekete iter ve onun bu hareketi de hizbin, fertlerden, halakalardan, mahallî lecnelerden ve diğerlerinden olan, sâir aksâmını zorlar ki harâreti ile onlara tesir etsin, hepsini döndürsün ve makine dönsün. İşte burada hizbin hareket ile seyri başlar, böylece teşkilinde neşvünemâ devresine geçer.

Binâenaleyh harâret tâkâtinin kıyâdeden hizbin sâir parçalarına gönderilmesi kaçınılmazdır ki dönsünler. Kezâ motorsal hareketin bulunması da kaçınılmazdır ki makine dönsün. İşte bu, endüstriyel motor ile hizbin kıyâdesi arasındaki benzerlik yönüdür. Buna göre hizbin liderlerinin, hem bu yönü mülâhaza etmeleri, hem de hizbin diğer parçaları ile olan ittisallerini ve onlar ile olan hareketlerini sürekli sürdürmeleri gerekir ki kıyâdenin harâreti hepsine tesir etsin. Öyleyse birçok kez ittisal kurdukları halde, hareket ettirmedikleri sürece diğer üyelerin ve lecnelerin hareket etmediklerini görürlerse yeise kapılsınlar. Bilsinler ki bu tabîdir. Zîra motor dönmedikçe ve ondan harâret gönderilmedikçe makine dönmez.

Fakat kıyâdenin [hizbin ilk halakasının] hareketlendirmesi, endüstriyel motorda hareketlendiricinin hareketini diğer parçalara zorladığı gibi olursa, hizbi harekete zorlamada müessir olmaz.

Bilakis onun hareketlendirmesi, sadece evvel emirde buna benzer olur, hizbin seyrinden sonra ise böyle olmaz. İşte bu, kıyâdenin [hizbin ilk halakasının] endüstriyel motordan farklılık yönüdür. Nitekim endüstriyel motor dâimâ makinenin hareketlendiricisi olarak kalır. Kıyâdeye gelince; o, endüstriyel bir motor değil, içtimâî bir motordur ve hizbin üyeleri de, halakaları da, mahallî lecneleri de, metalden değil insanoğlundandır. Onlarda hayat vardır ve kıyâdenin harâretinden müteessir olurlar. Yani kıyâdede [hizbin ilk halakasında] cisimleşen ideolojinin harâretinden müteessir olurlar. Bunun içindir ki onlar, fikri anlamalarından ve hizbî kıyâdenin harâreti ile muttasıl olmalarından sonra, motorun parçaları haline gelirler ve işte o zaman harâret tâkâtinden hâsıl olan kıyâdenin mücerret hareketi, tabîî bir iletim ile hizbin tümüne hareketi iletir hale gelir. Zîra o, -ki içtimâî bir motordur- hizbin tamamında yaygın bir fikrî bütünlük olur ve işte o zaman motorsal hareketi taşıyan kıyâde yalnız başına kalmaz, bilakis neşvünemâsı ve hizbin teşkilini tekâmül etmesi ile, hizbin tümü motorsal hareketin birer taşıyıcısı olur. Buna göre hizbin seyri, hem kıyâdenin hareketine, hem de harâretini göndermesine muhtaç olmaz, bilakis ideoloji, hizbin üyelerinde seyredir ve hem halakaları, hem de mahallî lecneleri, kıyâdenin hareketine hâcet olmaksızın, otomatik bir seyir ile seyrettirir. Zîra her parçanın harâreti, ideolojiden ve hizbde yaygın olup bu parçalara tabîî bir ittisâl ile muttasıl olan fikrî bütünlükten gönderilir.



9. İdeolojik hizb, ideolojisini toplumunda tatbik etmeye başlayıncaya kadar, üç merhalede seyreder:

Birincisi: Hizbî kültürü ortaya çıkarmak üzere etüt ve öğrenim merhalesi.

İkincisi: İçerisinde yaşadığı toplum ile kaynaşma merhalesi. Tâ ki ideoloji, uyanıklıktan neticelenen bir genel örf haline gelsin ve tüm cemaat ona, cemâî olarak müdâfaa edecek şekilde kendi ideolojisi olarak itibâr etsin. Ümmet ile ideolojinin tatbiki önünde engel olarak duran sömürgecilik ve önüne kattığı hâkim topluluklar, karanlıkçılar ve ecnebî kültür ile sırtlanlaşmışlar arasındaki mücâdele işte bu merhalede başlar. Zîra ümmet hem ideolojiye kendi ideolojisi olarak, hem de hizbe kendi lideri olarak itibâr eder.

Üçüncüsü: Kâmil bir tesellüm ile ümmet yoluyla yönetim dizginlerini teslim alma merhalesi. Tâ ki yönetim, ideolojinin ümmet üzerine tatbik metodu olarak ittihâz edilsin. Hayat mücâdelesinde, hizbdeki amelî yön, işte bu merhaleden başlar ve ideolojiye dâvet yönü, devletin ve hizbin aslî ameli olarak süregelir. Zîra ideoloji, ümmetin ve devletin taşıdığı risâlettir.

10. Birinci merhaleye gelince; bu, kuruluş merhalesidir. Bu da ümmetin bütün fertlerine, -her sahîh kültürden mahrum olmaları bakımından- denk olarak itibâr etmek, hizbde üye olmak isteyenleri kendi kültürü ile kültürlendirmeye başlamak ve toplumun tümüne, hizbin okulu olarak itibâr etmektir ki hizb, en kısa zamanda,

kaynaşmak üzere cemaat ile ittisâle muktedir grubu çıkarabilsin.

Bununla birlikte bilinmelidir ki bu kültürlendirme, bir öğretim değildir ve okuldan tam bir ihtilâf ile ihtilâf eder. Bundan ötürü halakalara yönelik kültürün, ideolojinin muallim olması itibâriyle seyrederek olması, edinilen ilmin ve kültürün ancak ideoloji ile ve hayat mücâdelesine atılmanın lüzumları ile münhasır olması ve hayat mücâdelesinde bunlar ile derhal amel edilmek üzere edinilmesi kaçınılmazdır.

Bundan ötürü hem kültürün amelî olması, yani hayatta amel edilmek üzere edinilmesi kaçınılmazdır, hem de zihin ile ilmî yön arasında kesif bir engel konulması kaçınılmazdır ki hizbî kültür, ilmî okul kültürü yönüne yönelmesin.

11. Hizb; fikir ile metot üzerine yani fertlerinin îmân ettiği ideoloji üzerine kâim olan, yükseltici hareketler dâhilinde seyrettirmek üzere toplumun fikrini ve hissini işrâf eden, fikir ve his açısından toplum ile gerileme arasında açan kitleleşmedir ve o, ümmeti kültürlendirme ve onu evrensel hayat mücâdelesine sevk etme üzerine kâimdir ki hakikî kültürlendirici işte odur ve okullar, her ne kadar çeşitlense, çoğalsa ve genişlese de, asla onun yerini dolduramaz.

Hizb ile okul arasında idrâk edilmesi kaçınılmaz bir fark vardır ve bu fark, şu birkaç noktada vâzıhtır:

a. Okul, programı ne kadar sahîh olursa olsun, toplum

içerisinde toplumu kültürlendirici olmakla kâim olan Hizb olmadıkça, ümmetin kalkındırılmasını sağlamaz. Zîra, ne kadar serbest olursa olsun, okulun tabiatı gereği monoton olması kaçınılmazdır. Nitekim hususî bir şekil üzere kâimdir ve hususî bir sıfat alır. Böylelikle vâkıaların şekillenmesine tâbî olarak şekillenme kudretini yitirir. Buna göre şekillenmek istese dahi, bu şekillenmesi, uyarlanma meydana gelinceye kadar, karmaşık bir süreç ve muayyen bir zamana ihtiyaç duyar ve buna hazırlanması da şekillenmeyen sâbit bir esâs üzere olur.

b. Hizb ise, sahîh bir program üzere kâim olduğu zaman, bünyesinde aşağıdakiler bulunur:

1. Canlılık [el-hayeviyye ], ki neşvünemâ eder.
2. Gelişme [el-tetavvur ], ki hâlden hâle intikâl eder.
3. Hareket [el-harake ], ki toplumun yönlerinden her bir yöne ve ülkenin parçalarından her bir parçaya intikâl eder.
4. His [el-his ], ki toplumda meydana gelen her şeyi hisseder, hepsinin şuuruna varır ve üzerlerine tesir eder.

Hazırlığı da, hayatın ve duyguların teşekkülü esâsı üzerine olur. Dolayısıyla bünyesinde her dâim gelişim ve sürekli bir değişim bulunur. Monoton bir yol üzerinde seyretmez. Zîra hayat ve şekilleri ile birlikte seyrederek onu îmânî atmosferi ile şekillendirsin, vâkıayı değiştirsün ve onu ideolojiye uyarlasın.

c. Okul, ferdî kültürlendirme üzere kâimdir ve onu, muayyen bir fert olması itibâriyle yetiştirip eğitir. Küçük bir topluluk olmasına rağmen, öğretim yönünden ferdîdir. Bundan ötürü neticeleri, cemâî değil ferdîdir. Farz edelim ki on bin kişilik nüfusu olan bir şehirde bin öğrenci kapasiteli okullar olsun, şüphesiz onlar bu şehirde herhangi bir cemâî kalkınma ihdâs edemezler.

d. Hizb ise cemaatin, fertlerini göz ardı ederek tek bir cemaat olması vasfı ile, terbiyesi ve kültürlendirilmesi üzerine kâimdir ve içerisindeki bu fertlere, muayyen fertler olmaları itibâriyle bakmaz. Onlara ancak cemaatin cüzleri olmaları itibâriyle bakar. Dolayısıyla onları, cemaatin ferdiyeti değil, cüziyeti olarak ıslâh olsunlar diye cemâî olarak kültürlendirir. Bundan ötürü hizbin neticeleri, ferdî değil cemâî olur. Farz edelim ki cemaatinin bir milyon kişilik nüfusu olan bir ülkede hizbin üye sayısı yüz şahıs olsun, şüphesiz o bu ülkede, okulların ne kadar çaba harcarsalarsa harcasınlar, ne kadar zaman geçerse geçsin, ne kadar öğrenci mezun ederlerse etsinler, âciz kalacakları bir kalkınma ihdâs eder.

e. Okul, ferdi içerisinde yaşadığı cemaate tesir etmesi için hazırlama üzerine kâim olur. Fakat o, ancak cüzî bir miktar dışında tesir edemez. Zîra o, fikir uyandırmada tesiri zayıf olan şuurî bir cüz teşkil eder.

f. Hizb ise cemaati, ferde tesir etmesi için hazırlama üzerine kâim olur. Ve cemaat küllî olarak tesir edebilir. Zira onun şuuru kuvvetlidir, uyandırıcıdır ve fikir

uyandırmaya muktedirdir. Bundan ötürü onun, fertleri üzerinde tesiri kuvvetli olur. En az ceht ile ve en kısa zamanda onlarda kalkınmayı canlandırır. Zira fikri uyandıran şuurdur ve bu ikisinin kaynaşması ile kalkınmaya yönelik hareket hâsıl olur.

İşte hizb ile okul arasındaki fark, şu üç noktada özetlenir:

1. Okul, monoton olur, şekillenmeye muktedir değildir. Oysa hizb, hem monoton değil gelişken olur, hem de hayatta şekillenmeye muktedir olur ki onu îmânî atmosferi ile şekillendirir.

2. Okul, cemaate tesir etsin diye ferdi kültürlendirir. Dolayısıyla neticeleri ferdî olur. Oysa hizb, ferde tesir etsin diye cemaati kültürlendirir. Dolayısıyla neticeleri cemâî olur.

3. Okul, cemaatin duygularına tesir etsin diye fertteki şuurî cüzü hazırlar. Dolayısıyla ona tesir edemez ve fikrini uyandırmaktan âciz kalır. Oysa hizb, fertlerin duygularına tesir etsin diye cemaatteki şuurî kûlü hazırlar. Dolayısıyla onlara tesir edebilir ve tam bir uyandırma ile fikirlerini uyandırmaya muktedir olabilir.

12. Bu merhalede, toplumun bütünüyle hizb için büyük bir okul olduğu idrâkinin devamlılığı ile birlikte, kültürel halakaları konusunda hizb ile okul arasında geniş bir fark olduğu idrâkinin devamlılığı kaçınılmazdır.

Toplumun bütünüyle hizb için büyük bir okul olduğu idrâkine gelince; bu, hizbin bu dönemdeki vazîfesinin,

sâdık akideleri canlandırma ile sahîh mefhumları ortaya çıkarma olmasından dolayıdır. Bu ise ancak, hizbin ideolojisinin muallim ve kültürünün de tedris edilen materyal olduğu kültürlendirici bir operasyondan ileri gelir. Bu ideoloji ile kültür de, kendilerinde ideolojinin cisimleştiği kimselerde temsil edilir. İşte onlar, toplumdaki doğrudan üstâzlardır. Mahallî lecneleri ile halakaları ise onların sınıfları olurlar ve toplum da bütünüyle okul olur. Bu kültürlendirici operasyon, hizbde üyeler olup mefhumlarını benimseyecek olanların; derinden etüt etmelerini, sahîh olarak anlamalarını, hizbî kültürünü her dâim hatırlamalarını, düstûrunu ve benimsediği mühim hükümleri ve genel kâideleri ezberlemelerini gerektirir. Bu ise kültürlendirici operasyona ihtiyaç duyar. Buradan, kültürünün üniversite yada ilkokul kültürü olduğunu yahut kültürlendirmeye hazırlıklı olup olmadığını göz ardı ederek, hizbe dâhil olacak herkese karşı bu yönde hırs göstermek kaçınılmazdır. Bu kültür hakkında herhangi bir ferde gösterilen herhangi bir müsâmaha, hizbe intisap etmiş olsa bile, bu ferdi hizbin sahası dışında bırakır ve belki bu, genel cihazda zarar ile de neticelenir.

Bu merhalede, nezdinde hizbî kültür ile kültürlenmiş şahıslar bulunmadan evvel, hizb ile amel arasına kesîf bir engel konulması kaçınılmazdır. Onun için bu merhale, başkası değil, kültürlendirme merhalesidir.

Kültür konusunda hizb ile okul arasında fark

bulunduğunun idrâkine gelince; bu, hizbî kültürün okul kültürüne dönüşmemesi, dolayısıyla hizbin faaliyetini kaybetmemesi içindir. Bundan ötürü hizbî kültür konusunda, hizbe üyelik ile ilmî yön arasına kesif bir engel konulması ve hizbî kültürün, mefhumları değiştirmek, hayat mücâdelesinde amel etmek ve ümmet içerisinde fikrî kıyâdeyi yüklenmek için olduğu şeklinde bir mülâhaza olması kaçınılmazdır. Yine bu kültür sahibinin ilmî yöne savrulması câiz değildir, nezdinde ilmî bir hâcet varsa, onun yeri hizb değil okuldur. Kültürün ilmî yön ekseninde savrulması tehlikedendir. Zîra bu, hem amelin hususiyetini kaldırır, hem de merhalelerinden ikinci merhaleye intikâli geciktirir.

13. İkinci merhale; ümmet ile kaynaşma merhalesidir. Buna da mücâdele eşlik eder. Bu merhaleye dakik olarak itibâr edilir. Buradaki başarı, hizbin oluşumunun sıhhatine delil iken, buradaki fiyasko da, bünyesinde düzeltilmesi gereken bir hâlele bulunduğuna delildir. Bu merhale, kendisinden önceki merhale üzerine bina edilmiştir. Bundan ötürü, birinci merhaledeki başarı, ikinci merhalenin başarısı için esâsî bir şarttır. Fakat kültürel olarak birinci merhaledeki mücerret başarı, bu merhaledeki başarı için tek başına kâfi değildir. Bilakis kültürel başarının insanlar nezdinde bilinir olması, yani insanların hem dâvetin orada olduğunu bilmesi, hem de üyenin dâveti taşıdığını bilmesi kaçınılmazdır. Kezâ cemâî rûhun; halakalardaki kültürel oluşum esnâsında ve üyelerin, içerisinde yaşadıkları toplumdaki ittisâlleri ve

içerisinde tesir etme teşebbüsleri esnâsında oluşmuş olması da kaçınılmazdır. Tâ ki ikinci merhaleye intikâl ettikleri zaman, cemâî istidat mevcut olsun ve bundan ötürü ümmet ile kaynaşmaları kolay olsun.

14. Hizbin üyesi, kültür devresinden kaynaşma devresine intikâl etmez. Ancak şu şartla ki; nefsiyetini akliyetine uyarlayarak kendisine İslâmî şahsiyeti kazandıran bir olgunlaşma ile kültürel olarak olgunlaşmalıdır. Nitekim *Aleyhi's Salâtu ve's Selâm* şöyle buyurmuştur:

*"Sizden biri îmân etmiş olmaz, tâ ki hevâsı benim getirdiklerime tâbi oluncaya kadar."* Yine insanlar hizbin üyesinin İslâmî dâveti taşıdığını bilmeli, halakalardaki varlığı ve toplum ile ittisâli sayesinde kendisi hakkındaki cemâî meyiller kuvvetlenmeli ve üzerinde tezâhür etmelidir. Nitekim artık uzlet ondan sökülüştür. Zîra uzlet, fertlerden ve toplumdan sökülmesi kaçınılmaz olan korku ve yeisten meczdir.

15. Hizb, kültür devresinden kaynaşma devresine, vaktinden evvel intikâl etmeyi murat etse bile muktedir olamaması yüzünden, tabî bir intikâl ile intikâl eder. Şöyle ki; kültür devresinde, başlangıç noktası [nuktat el-ibtidâ' ] tamamlanır. Zîra kültür, hem ideolojiyi şahıslarda cisimleştirir, hem de topluma, dâveti ve ideolojiyi vâzıh bir ihsâs ile hissettirir. Ne zaman ki hem ideolojinin şahıslardaki bu cisimleşmesi, yani nefislerine ekilmesi tamam olur, hem de bununla birlikte ideolojiye



yönelik toplumdaki ihsâs tamam olur, işte o zaman dâvet, başlangıç noktasını aşmış olur ve harekete geçme noktasına [nuktat el-intilâk ] intikâl etmesi kaçınılmaz olur. Harekete geçme noktasında seyretmeye başlayınca kadar hizbin ümmete muhatap olmaya başlaması kaçınılmazdır. Ona muhatap olmaya başlaması için de, evvelâ ona muhatap olma teşebbüsüne başlaması gerekir. Tâ ki bu teşebbüsünde başarılı olduğu takdirde, doğrudan muhatap olmaya teşebbüs eder. Muhatap olma teşebbüsü ancak, halakalardaki yoğun kültür ile, olabilen her mekânda insanlara yönelik cemâî kültür ile, sömürgecilik plânlarını keşfederek ve ümmetin maslahatlarını benimseyerek olur. Bu dört unsurun hepsinde başarılı olmaya güç yetirebildiği zaman, ümmete muhatap olmaya teşebbüs eder ve harekete geçme noktasına tabî bir intikâl ile intikâl eder. Onun harekete geçme noktasına yönelik bu intikâli; kültür devresi olan birinci merhaleden, kaynaşma devresi olan ve onu, tabî bir başlangıç ile tam vaktinde ümmet ile kaynaşmaya başlar hale getiren ikinci merhaleye tabî bir nakil ile nakleder.

16. Ümmet ile bu kaynaşma, hizbin vazîfesindeki başarı için zaruridir. Zîra ümmet içerisinde hizbin üyeleri ne kadar çoğalırca çoğalsın, onunla kaynaşmaya girmedikleri takdirde; kuvvetleri ne kadar olursa olsun ümmet kendileri ile birlikte seyretmediği sürece ne tek başlarına bir amel yapmaya güç yetirebilirler, ne de onunla kaynaşmaya girmedikleri ve bu kaynaşmada

başarılı olmadıkları sürece, ümmeti kendileri ile birlikte amele sevk etmeye ve kendileri ile birlikte seyrettirmeye güç yetirebilirler. Ama ümmet ile kaynaşmalarının mânâsı, insanları çevrelerinde toplamaya güç yetirebilmeleri değildir. Bilakis kaynaşmadan murat; ümmete, kendi ideolojisi olması için hizbin ideolojisini anlatmaktır. Zaten ideolojinin aslı -ki İslâm'dır- ümmette mevcuttur. Zira ümmetin ihsâsları, hizbin kendisinden oluştuğu o seçkin grupta tebellür eden fikre dönüşür. Nitekim bu ihsâsların kâidesi (ki bu, fikir ile amel, bir gâye uğrunda kâidesidir) ideoloji'nin hakîki ifâdesidir. Bundan ötürü hem ideoloji (yani İslâm), ümmetin dâhilî ihsâsı olur, hem de hizb, bu ihsâsın ifadecisi olur. Dolayısıyla hizb, fasîh ifadeli, vâzıh dilli ve sâdık lehçeli olursa, ümmet ideolojiyi süratle anlar, hizb ile kaynaşmaya girer ve ümmet, bir bütün olarak hizb olur. Seçkin grup ise hareketin kıyâdesini hizbî kitleleşme ile taşır. O hareket ki ümmet bu sayede, hizbin kıyâdesi altında üçüncü merhaleye doğru seyrederek ki bu merhale, fikri infâz etmenin tek metodu olması îtibâriyle, yani ideolojiden bir cüz olması îtibâriyle, bu hizbî kitlenin üstleneceği yönetim yoluyla inkılâbî bir tatbîk ile ideolojinin tatbîkidir.

Fakat bu kaynaşmanın önüne çıkan birçok zorluklar vardır. Dolayısıyla üstelerinden gelebilmek üzere çalışmak için, hem bunları tanımak, hem de tabiatlarını tanımak kaçınılmazdır. Çok sayıdaki bu zorlukların en önemlileri şunlardır:

a) İdeolojinin, toplumda tatbîk edilen nizâm ile zıtlaşması:

Hizbin ideolojisi, mevcut toplum açısından hayat için yeni bir nizâmdır ve o, bu toplum üzerine tatbîk edilen ve sayesinde hâkim grubun insanlara tahakküm ettiği nizâm ile zıtlaşır. Bundan ötürü bu hakim grup bu ideolojide, kendisine ve varlığına karşı bir tehlike görür. Dolayısıyla önüne çıkıp muhtelif vesîleler ile; karşı propaganda yaparak, dâveti taşıyanların peşine düşerek ve maddî vesîleleri kullanarak onunla muhârebe etmesi kaçınılmazdır. Onun için ideolojiyi taşıyanlar; -ki onlar ideolojilerine dâvet yoluyla ümmet ile kaynaşmaya çalışırlar- eziyetler karşısında güç yetirebildikleri her şey ile sapasağlam olmalıdırlar, saptırıcı propagandalara dâvetlerini şerh ederek cephe almalıdırlar ve bu yolda tüm meşakkâtlere tahammül etmelidirler.

b) Kültür farklılığının zorlukları:

Hem toplumda muhtelif kültürler olur, hem de ümmette tezat fikirler olur, fakat ihsâsı tek olur. Müteaddit kültürler, bilhassa sömürgecilik kültürleri bu ihsâsların aksine ifâdeler olurlarken ideolojinin kültürü, yani İslâmî kültür, ümmetin ihsâslarına sâdık bir ifade olur. Bununla birlikte toplumdaki kültürel kamuoyu [el-rai el-amm ] ile okullardaki, akademilerdeki vesâir kültürel mekânlardaki kültürel programlar, ecnebî kültüre göre seyreder olur. Kezâlik sâir siyâsî ve kültürel hareketler de ecnebî kültüre göre seyreder olur. Onun için

kendi kültürü ile hizbin, diğer kültürler ve diğer fikirler ile mücadele devresine girmesi kaçınılmazdır. Tâ ki ihsâslarının ve şuurlarının sahîh ifâdesi ümmete zâhir olsun da hizb ile birlikte seyretsin. Buradan, bu devrede kültürü ve fikri ile hizb ve kendisi dışındaki diğer kültürler ve fikirler arasında çarpışma olması kaçınılmazdır. Bu çarpışma ümmetin evlatları arasında olur. Bundan ötürü kısır tartışma devrine girilmez. Bilakis hizbin cemaati, eğri çizginin yanına doğru çizgiyi çizme yolu üzerinde seyreder. Mutlak olarak kısır tartışmaya girmezler ki hakikat karşısında körleştiren ve sağırлаştıran bencillige götürmesin. Bilakis hizbin fikirlerini şerh ederler ve diğer fikirlerin ne kadar sahte olduklarını, diğer kültürlerin ne kadar bâtil olduklarını ve neticelerinin ne kadar tehlikeli olduğunu beyân ederler. İşte o zaman ümmet, bunlardan uzaklaşır ve hizbin kültürüne ve fikrine doğru yönelir. Üstelik sahtelikleri kendilerine zâhir olduktan sonra, ihlaslı, uyanık ve dürüst iseler, bunlardan sahipleri dahi uzaklaşır. Fakat bu operasyon, hizb için operasyonların en meşakkatlisidir. Bundan ötürü ümmet ile kaynaşma; ecnebî kültürün daha çok olduğu bir mekânda, bu kültürün daha az olduğu mekânlardan daha fazla zorluk ihdâs eder. Ecnebî kültür ile kültürlenelerin oranının daha az olduğu mekânlardaki kalkınma kâbiliyeti de, bu oranın daha çok olduğu mekânlardan daha fazla olur. Bundan ötürü hizb, kaynaşmaya girmeye çalıştığı cemaate karşı uyanık olmalıdır ki ona münâsip bir yolda seyretsin.

c) Ümmet içerisinde vâkıacıların varlığının zorlukları:

Şöyle ki; ecnebî kültürden ve ecnebî zehirlemeden dolayı ve cahillik yüzünden, ümmet içerisinde vâkıacılığın temsil eden iki grup bulunur:

Birinci gruba gelince; bu, vazgeçilmez bir buyruk olarak vâkıaya, vâkıaya râzı olmaya ve ona teslim olmaya çağıran vâkıacı gruptur. Zîra o; hem vâkıayı tefekkürünün kaynağı olarak alır, hem de sorunlarının çözümlerini vâkıadan alır. Bu zorluğun üstesinden gelmenin yolu, araştırmada onunla birlikte derinleşme girişimidir. Tâ ki vâkıanın ancak değiştirmek üzere tefekkürün mevzusu olarak alınması gerektiğini görsün ve idrâk etsin de böylelikle fikrinden dönmesi mümkün olsun.

İkinci vâkıacı gruba gelince; bu, nûr içinde yaşamayı reddeden karanlıkçılar grubudur. Zîra bu grup; karanlıktaki hayata alışmış, banâlliği ve sathîliği âdet edinmiş, bedenî tembellik ile aklî tembellik hastalığına tutulmuş ve sırf eski oluşundan dolayı babalarını üzerinde bulduğu eski üzerinde donakalmıştır. Bundan ötürü hakîkî vâkıacı odur. Zîra hem vâkıanın cinsindedir, hem de fikren donuklaşmıştır. Bunun içindir ki daha fazla zahmete hâcet vardır. Bu zorluğun üstesinden gelmenin yolu, onu kültürlendirmeye çalışmak ve mefhumlarını sahihleştirmeye ceht etmektir.

d) İnsanların maslahatlarına bağlı olmalarından dolayı dâvetin önüne çıkan zorluklar: Şöyle ki; insan, hem şahsî

maslahatları ve gündelik işleri ile bağlı olur, hem de aynı zamanda ideoloji ile bağlı olur. Bu maslahatlar, ideolojiye dâvet ile çelişmeye başlarlar. Bundan ötürü bu ikisini bağdaştırmaya çalışılır. Bu zorluğun üstesinden gelebilmek için; ideolojiye îtikât eden herkesin, dâveti ve hizbi, şahsî maslahatlarının çevresinde döndüğü dâirenin merkezine yerleştirmeleri gerekir. Dolayısıyla ne dâvet ile çelişen herhangi bir iş ile, ne de kendisine dâveti unutturan ve ondan alıkoyan herhangi bir iş ile meşgul olmaları câiz değildir. Böylelikle dâvet; maslahatları çevresinde dönmekten, maslahatlarının onun mihveri çevresinde dönmesine nakledilmiş olur.

e) İslâm yolunda ve İslâm'ın dâvetinin taşınması uğrunda mal, ticâret ve benzerleri gibi, dünya hayatının işlerinden fedâkârlık zorluğundan dâvetin önüne çıkan zorluklar: Bu zorluğun üstesinden gelebilmek için; mü'mine, Allah'ın mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine Cennet verilmesi karşılığında satın aldığı hatırlatılır ve bu hatırlatma ile iktifâ edilip herhangi bir şeye zorlanmadan, bu hususlardan fedâkârlık yapıp yapmamada serbest bırakılır. Nitekim *Aleyhi's Salâtu ve's Selâm* Abdullah ibn-u Cahş'a, onu Mekke ile et-Tâif arasındaki Nahle'de Kureyş'i gözetlemek için bir seriyenin başına gönderdiği zaman yazdığı mektupta şöyle geçiyordu:

*"Arkadaşlarından herhangi birini, seninle birlikte seyretmeye zorlama ve sana tâbi olanlar ile birlikte emrim için ilerle!"*

f) Toplumlardaki medenî ihtilâfın zorlukları da akla gelebilir: Şöyle ki; ümmet içerisinde köy ortamları dışında ve göçebe ortamları dışında kent ortamları da bulunur. Kentteki medeniyet, köydekinden başka olur. Köydeki de göçebe otağları ile çadırlarındakinden başka olur. Bundan ötürü medeniyet şekillerindeki bu ihtilâf, kültürlendirmede veya ideolojik yöneliminde hizbe muhtelif bir fikir ilhâm edebilir. Bu ise en tehlikeli hususlardandır. Zîra ümmet, içerisindeki medeniyet şekilleri ne kadar ihtilâf ederse etsin, tek bir ümmettir, ihsâsı da tektir, ideolojisi de tektir. Bunun içindir ki içerisindeki dâvet de tek olur. Kent ile köy arasında fark olmaz. Onunla kaynaşma ameli de tek olur.

17. Hizb, bu merhalede (ümmet ile kaynaşma merhalesinde) şu iki tehlikeye mâruz kalır: İdeolojik (yani ideolojiye yönelik) tehlike [hatar mebdâi ] ve tabakacı tehlike [hatar tabakî ].

İdeolojik tehlikeye gelince; bu, hem cemaat akımından ve ısrarlı anlık taleplerine karşılık bulma rağbetinden ileri gelir, hem de bir cemaatin görüşlerindeki mevcut tortuların hizbî fikir üzerine gâlip gelmesinden ileri gelir.

Şöyle ki; hizb, toplumdaki hayat akıntılarını daldığı zaman, kaynaşmaya girmek ve liderlik etmek üzere cumhur ile ittisâle geçer. Hizbin kendi ideolojisi ile donanımlı olduğu bir vakitte, cumhurda ise eski ve irticâî fikirlerden kaynaklı zıtlıklar, önceki nesilden kalıntılar, tehlikeli ecnebî fikirler ve sömürgeci kâfiri taklit hep bir

araya toplanır. Dolayısıyla hizb, cumhur ile kaynaşma operasyonu ile kâim olurken, cumhuru hizbin görüşleri ve fikirleri ile donatır ve mefhumlarını saihleştirmek, bünyesinde İslâmî akîdeyi yeniden canlandırmak ve hizbin mefhumları ile sâdık atmosferler ve sâlih genel örf oluşturmak için ceht ile çalışır. Bu ise dâvete ve propagandaya ihtiyaç duyar ki ümmet içerisinde ideolojiye imânı kuvvetlendirmek, bünyesinde hizbin mefhumlarına güveni ve ona ihtirâm gösterip onu takdir etmeyi canlandırmak ve onu itaat ile amele yönelik hazırlıklara taşımak suretiyle ümmet, ideoloji esâsı üzerine onun etrafında birleşsin. İşte o zaman hizbin vâcibi; ümmet arasında kendilerine güven duyulan mü'min şebâbını daha da çoğaltmak olur ki ordudaki komutanlar gibi, dizginlerini zaptedegelsinler. İşte hizb bu merhalede, kaynaşmada başarılı olduğu zaman, ideolojinin hududu kapsamında arzuladığı gâye doğrultusunda Ümmete liderlik eder ve trenin raydan çıkmayacağından emin olur.

Onunla kaynaşmasını tamamlamadan ve ümmet nezdinde genel uyanıklık oluşturmadan evvel, hizbin cumhura liderlik etmesi durumuna gelince; bu durumda onun liderliği, ideolojinin hükümleri ve fikirleri ile olmaz, bilakis ümmetin nefsindeki coşkuları canlandırarak, âtîfetini kışkırtarak ve taleplerini, yakında elde edilebilir olarak tasvîr ederek olur.

Ancak bu durumda bu cumhurdan; vatancılık,



milliyetçilik ve ruhî kehanetçilik gibi ilk duyguları yok olmaz. Cemâî halleri ona tesir eder olur. Dolayısıyla o zaman, içerisinde fırkacılık ve mezhepçilik gibi abes homurdanmalar, bağımsızlık ve hürriyet gibi demode fikirler, ırkçılık ve ailecilik gibi fasit nârâlar tezâhür eder. Böylece cumhur ile hizb arasında zıtlaşma başlar. Zîra cumhur, kendisi için ideoloji ile bağdaşmayan talepler dayatır, ümmete zararlı anlık gâyelere çağırır, bu taleplere pek heves gösterir, onları gerçekleştirmek için galeyânı artar ve içerisinde nice nârâlar yükselir. İşte bu durumda hizb, iki ateş arasında bir pozisyonda olur: Birincisi; ümmetin öfkesine, nefretine ve cemâat üzerinde binâ ettiği hâkimiyetin yıkımına mâruz kalmasıdır. Diğeri de ideolojiden sapmaya ve ideolojide müsâmaha göstermeye mâruz kalmasıdır. Her iki durumda da kendisi için tehlike vardır. Bundan ötürü hizbin adamları, cumhur ile ideoloji arasında bir duruma mâruz kaldıkları zaman, ümmetin nefretine mâruz kalsalar dahi, ideolojiye sınımsız yapışmalıdırlar. Zîra nefret geçicidir. Onların ideoloji üzerinde sebât etmeleri ise, onlara ümmetin güvenini iade edecektir. O halde ideolojiye muhâlefetten ve cevherinden kıl kadar dahi sapmaktan kesinlikle sakınsınlar. Zîra o, hizbin hayatıdır ve o, bekâsının güvencesidir. Böylesi sıkıntılı durumlardan sakınmak için ve böylesi tehlikeleri def etmek için hizb; ümmete ideolojisinden kana kana içirmeye, hizbin fikirlerinin ve mefhumlarının vuzûhunu muhâfaza etmeye ve ümmet üzerine egemen olan atmosferlerinin bekâsı için

çalışmaya ceht etmelidir. Tüm bunlar; fâik bir dikkat ile kültürlendirme dönemine dikkat ederek, aşırı bir ihtimâm ile cemâî kültüre ihtimâm göstererek, dakik bir keşif ile sömürgeciliğin plânlarını keşfetmeye hırs göstererek, ümmeti ve maslahatlarını gözetmeye devam ederek, tam bir eritme ile ideoloji ve hizb ile eriterek, sâfiyetinin bekâsı için hizbin fikirlerini ve mefhumlarını sondalamaya devam ederek ve tüm bunlarda, ne kadar zahmete ve cehde mâl olursa olsun, güç yetirilebilen en yoğun cehti harcayarak kolaylaştırılır.

Tabakasal tehlikeye gelince; bu, ümmete değil, hizbin adamlarına sızar. Şöyle ki; hizbin, ümmeti yahut ekseriyetini temsil ederken, gözde bir konum, saygın bir menzile ve ümmet ile özel insanlar karşısında tam bir prestij sahibi olur. Bu, nefislerde bir gurur uyandırabilir. Böylece hizbin adamları, ümmetten üstün oldukları ve kendi vazifelerinin liderlik etmek, ümmetin vazifesinin ise güdülmek olduğu zehâbına kapılırlar. İşte o zaman ümmetin fertlerine yahut birbirlerine, bunu herhangi bir hesap ile hesaplamadan, tepeden bakarlar. Bunun tekerrür etmesi halinde ümmet, hizbin kendisi dışında başka bir tabaka olduğunu hissetmeye başladığı gibi, kezâ hizb de bu tabakacılığı hissetmeye başlar. İşte bu his, hizbin çöküş yolunun başlangıcıdır. Zîra bu, hem hizbin cumhurdan sıradan insanların güvenine yönelik hırsını zayıflatır, hem de cumhurun hizbe yönelik güvenini zayıflatır. İşte o zaman ümmet hizbden uzaklaşmaya başlar. Ne zaman ki ümmet hizbden uzaklaşırsa, o zaman

çöker ve bu güveni geri iade edinceye kadar kat be kat ceht harcamaya ihtiyaç duyar. Bundan ötürü hizbin adamları için, ümmetin sıradan fertleri gibi olmaları ve kendilerini ümmetin hizmetçileri olmaktan ve hizbî vazîfelerini de ümmete hizmet olmaktan başka şekilde hissetmemeleri elzemdir. Zîra bu, hem onlarda bağışıklık oluşturur, hem de onlara sırf cumhurun güveninin devamı avantajını sağlamaz, dahası ideolojiyi infâz etmek üzere yönetimi üstlendikleri üçüncü merhalede de avantaj sağlar. Böylece onlar -yöneticiler olduklarında da- ümmete hizmet etmeye devam ederler tâ ki ideolojinin infazı kendilerine kolaylaşır.

18. Üçüncü merhale; yönetime ulaşma merhalesidir.

Hizb yönetime, ümmet yoluyla ve nusret talep amelleri ile ulaşır ve ideolojiyi tek bir defada infâz eder. Bu, inkılâbî metot olarak isimlendirilir. Bu metot, parçalanmış yönetime iştirâki kabul etmez, bilakis yönetimi tümüyle ele alır ve onu, gâye olarak değil, ideolojiyi tatbik metodu olarak ittihâz eder. İslâmî ideoloji'yi, inkılâbî bir tenfîz ile infâz eder ve koşullar ne olursa olsun tedriç metodunu asla kabul etmez.

Ne zaman ki ideolojiyi, kâmil ve şâmil bir tatbîk ile tatbîk eder, işte o zaman İslâmî dâveti taşımalıdır. Böylece dâvet ve propaganda için, devlet bütçesinde özel bir bâb ayırtmalı ve koşulların gereklerine göre, hem devletlerarası yönden, hem de hizbî yönden bu dâvetin işrâfını üstlenmelidir. Zîra hizb yönetime ulaşmasına

rağmen, seyreden bir hizb olarak kalır ve üyeleri ister yönetim kadrolarında olsunlar isterse olmasınlar, cihazları da kâim kalır. Nitekim yönetime; hizbin ideolojisini devlet içerisinde infâz etmenin ve âlemin parçalarından her bir parçada infaz etmeye çalışmanın ilk amelî adımı olarak îtibâr edilir.

İşte bunlar, hizbin hayat mücâdelesinde seyredeceği adımlardır. Tâ ki fikri, amelî devreye nakletsin, bir diğer ifade ile, İslâmî hayatı yeniden başlatarak ideolojiyi hayat mücâdelesine nakletsin, toplumu kalkındırsın ve dâveti âleme taşınsın. İşte o zaman hizb, amelî devreye başlar ki o, uğrunda var olduğu devredir. Buna göre işte hizb; İslâmî Devlet'in ikâmesinin, bekâsının, İslâm'ın tatbîkinin, ihsân ile tatbîkinin, bu tatbîkin devamlılığının ve İslâmî dâveti âleme taşımanın hakîkî güvencesidir. Zîra Devlet'in ikâmesinden sonra hizb; Devlet üzerinde gözlemci, karşısında muhâsebeci ve onunla münâkaşasında ümmetin lideri olur ve aynı zamanda İslâmî beldelerde ve âlemin diğer parçalarında, İslâmî dâveti taşıyan olur.